

Европейска мрежа на съдебните съвети (ЕМСС)

Независимост, отчетност и качество на правосъдието

Подобряващи се индикатори и проучвания

Доклад на ЕМСС
2020-2021 г.

Съфинансирано по Програма „Правосъдие“ на Европейския съюз

Съдържание:

Съдържание:.....	2
Резюме и препоръки:.....	4
Встъпление:	7
Част 1. - Независимост и отчетност.....	9
1.1. Обща информация	9
1.2. Цикъл на подобрене: срещи на диалоговите групи	10
1.2.1. Срещи на диалоговите групи по време на пандемията	10
1.2.2. Резултати от срещите на диалоговите групи	12
1.2.3. Последващи действия	14
1.3. Проучване сред съдиите	14
1.3.1. Методология на изследването	15
1.3.1.1. Емпирични констатации:	16
1.3.1.2. Опции за методологията	17
1.3.1.3. Оценка на опциите.....	18
1.3.2. Подобряване на настоящата методология на изследването	20
1.3.2.1. Подобряване на процента на участие.....	20
1.3.2.2 Пропорционално представяне	22
1.3.2.3 Единичен отговор.....	22
1.3.3 Подобряване на въпросите от проучването.....	22
1.4. Следващи стъпки в областта на независимостта и отчетността	23
Част 2. – Проучвания на съдебните потребители	25
2.1. Предистория	25
2.2. Разработване на въпросника за потребителите на съда	25
2.3. Работа през тази година	26
2.4. Извлечени поуки от пилотното провеждане 2019/2020	27
2.5. Опит от национални анкети сред потребители на съда.....	28
2.5.1. Проучване сред потребителите на съда в Швеция.....	29
2.5.2. Проучване сред потребителите на съда във Финландия.....	29
2.5.3. Проучване сред потребителите на съда в Испания	31
2.5.4. Проучване сред потребителите на съда в Дания.....	32
2.5.5. Проучване сред потребителите на съда в Румъния	33
2.5.6. Проучване сред потребителите на съда в Нидерландия	34
2.6. Начин на провеждане на проучването/ събиране на данни	34

2.7. Препоръки за последващата работа	35
Част 3 – Качество на съдебната власт.....	38
3.1. Обща информация	38
3.2. Развиятия	38
3.3. Работата тази година	39
3.4. Следващи стъпки.....	40

Резюме и препоръки:

В периода 2020-2021 г. работата на проекта се състоеше от няколко дейности в областта на независимостта и отчетността и качеството на Съдебната власт. Дейностите следваха цикъла на подобряване, въведен в предходния период на проекта. Този доклад представя резултатите от 3-те работни потока, установени в началото на нов период на проекта и препоръките към ЕМСС.

Независимост и отчетност

Пандемията леко затрудни работата в тази област и някои от дейностите бяха забавени.

- (1) Срещите на диалоговите групи за обсъждане на резултатите от индикаторите (измерени през периода 2019-2020 г.) се проведеха от януари до началото на март 2021 г. във формат, адаптиран към онлайн срещите.
- (2) Проучването сред съдиите е подготвено и е в ход за първото тримесечие на 2022 г. Проучването сред адвокатите трябва да бъде обсъдено допълнително с ССВЕ.
- (3) Формулиране на становище по отношение на официалните и церемониалните роли на правителството все още не е предприето.
- (4) Разработването на планове за подобрения за справяне със слабостите и / или за надграждане на силните страни се забави, тъй като срещите на диалоговите групи се случиха по-късно.

Дейности, които ще бъдат планирани следващата година:

Националните планове за подобрене по отношение на независимостта и отчетността ще бъдат разработени или, когато те вече съществуват, ще бъдат преразгледани въз основа на резултатите от индикаторите за независимост и отчетност за 2020 г. и срещите на диалоговите групи. Преди това беше създаден шаблон за план за подобрене за членовете и наблюдателите и този шаблон все още е валиден (ЕМСС 2018-2019 г.).

Що се отнася до индикаторите за независимост и отчетност, през следващата година ще бъдат разгледани четири въпроса:

- осъществимостта на индикатор за оценка на съдиите,
- ролята на инспекционните служби по отношение на текущия индикатор за външен преглед,
- формулиране на становище на ЕМСС по отношение на официалните и представителни роли на правителството, което по принцип може да намали независимостта на съдебната власт и
- интегриране на работата по имиджа на правосъдието и общественото доверие в рамката на независимостта и отчетността и индикатори.

Следващото проучване сред съдиите относно независимостта на съдебната власт ще

се проведе през първото тримесечие на 2022 г. Настоящата методология на проучването ще бъде запазена. Подготовката ще започне през септември 2021 г. Това ще включва следното:

- За да се гарантира по-добре, че във всяка съдебна система всички съдии са поканени да участват по един и същ начин, всеки съвет или, при липса на съвет, алтернативен ръководен орган изготвя план за изпълнение на проучването и го споделя с координаторите на проектния екип на ЕМСС.
- Използвайки тестовите връзки, предоставени от Службата на ЕМСС, всеки Съвет/ ръководен орган ще тества дали съдиите могат да имат достъп до уебсайта на ЕМСС и дали могат да попълват анкетата от работното си място, като се има предвид, че условията могат да се различават от съд до съд, и, ако има проблеми, следва да се вземат мерки за разрешаването им.
- Съветите/ ръководните органи ще осигурят активна подкрепа на председателите на съдилищата и други ключови фигури за проучването. Секретариатът на ЕМСС ще осигури средствата за повишаване на осведомеността за ЕМСС сред председателите на съдилища и съдиите.
- Общата мотивация за участие може да се подобри, като авторитетни представители на съдебната власт насърчават участието, независимо дали на ръководни длъжности, съдийски асоциации или други.

Ще бъде проведена консултация със ССВЕ (Council of Bars and Law Societies of Europe – Съвет на адвокатските колегии и правните общества в Европа) по отношение на анкетата сред адвокатите относно независимостта и отчетността на съдебната власт.

Проучване сред потребителите на съдилищата

Опитът от работата в тази група е, че много страни членки и наблюдатели на ЕМСС все още не са склонни да извършват проучвания на съдебните потребители, и ако се провеждат проучвания на съдебните потребители, те обикновено се фокусират върху обработка на дела, обслужване и др., а по-рядко върху опита на съдебните потребители с независимостта. В някои проучвания обаче, потребителите са запитвани за безпристрастността на съда / съдията, което също е начин да се проучи независимостта и често е по-лесен за разбиране за общия съдебен потребител.

Препоръчва се членовете на ЕМСС и страните наблюдатели да провеждат национални проучвания на потребителите. Препоръчва се също така проучванията не само да се отнасят до физическите условия, времето за обработка на делата и услугите и т.н., но също така да включват важни въпроси относно опита на съдебните потребители със съдилищата относно действителната независимост

Едно еднообразно проучване на потребителите на съда за независимост едновременно във всички страни членки и наблюдатели би предоставило много ценна представа за състоянието на опита на потребителите относно възприеманата съдебна независимост и би било важно и необходимо допълнение към последващата работа за засилване на независимостта и отчетността. Поради това, в бъдещата работа, ще бъде относимо да се види как може да бъде организирано най-добре едно съвместно потребителски проучване, включително дали то следва да бъде извършено от

отделните държави от същия въпросник или следва да бъде управлявано централно. Освен това ще бъде необходимо да се обмисли методологията, за да се използва вида разпространение, който дава най-представителния резултат. Освен това, трябва да бъде изчислена цената и да се внесе заявление.

Качество на Съдебната власт

Основната цел на подгрупата беше да усъвършенства и подобри въпросника. Оказа се трудно да се организират срещи на подгрупата поради сериозното въздействие на Covid-19 в юрисдикциите към края на 2020 г. През януари 2021 г. подгрупата увеличи честотата на своите срещи в усилие да преодолее тези ограничения. В рамките на пет виртуални срещи, проведени в продължение на няколко седмици между януари-май 2021 г., подгрупата щателно обсъди и анализира различните индикатори. Беше решено въпросникът да бъде разгледан чрез препратка към резултатите във всяка държава, като всяка участваща държава в подгрупата беше помолена да анализира дали въпросникът адекватно улавя качеството в съдебната система по отношение на всеки от индикаторите.

Поради продължителността на работния процес, беше предложено да се отложи работата по оценяването за следващата година, за да се фокусират правилно времето и усилията върху преразглеждането на индикаторите.

Следващи стъпки:

За индикаторите и оценяването: Оценяването се преглежда от проектната група в светлината на резултатите от въпросника и допълнителните наблюдения от членове и наблюдатели. Някои индикатори трябва да бъдат преразгледани и ревизирани. Преработения въпросник следва да бъде изпратен.

Относно ролите на Съветите: Ролите и компетенциите на всеки от съветите за гарантиране и насърчаване на качеството на правосъдието трябва да бъдат определени и съветите трябва да приемат конкретни планове, като вземат предвид профилите на техните държави и общи препоръки, за подобряване на качеството на правосъдието в своята юрисдикция.

Визия за качеството на Съдебната власт: ЕМСС продължава да напредва към разработването на визия за качеството на правосъдието. В светлината на резултатите от въпросника отделните съвети ще определят областите, в които има потенциал за подобряване на качеството, и ще предприемат подходящи стъпки за постигане на подобрение.

Встъпление:

От централно значение за мисията на ЕМСС е укрепването на независими и все пак отговорни съдебни власти в Европейския съюз, за да се гарантира достъп до справедливи, независими и безпристрастни съдилища. Това основно право е предвидено в член 47 от Хартата на основните права на ЕС. ЕМСС работи систематично за разработването на стандарти и насоки за управлението на съдебната система и реализирането на съществени функции като назначаването, повишаването и освобождаването на съдии. Според ЕМСС не е достатъчно да бъдат създадени стандарти и насоки: степента, в която те се реализират на практика, трябва да бъде систематично оценявана. Това е особено важно, когато всички европейски институции са предизвикани да намерят по-ефективните начини по-добре да защитят и предпазят Върховенството на закона. ЕМСС и другите съдебни мрежи са в най-добра позиция, за да помогнат за разбирането на ситуацията на място и да предоставят съдебната перспектива за съответните събития.

Общата цел на проекта е повишаване на осведомеността за състоянието на независимостта, отчетността и качеството в съдебните системи в Европа и насърчаване на положителна промяна в рамките на съдебните системи в Европа.

Набор от индикатори относно независимостта, отчетността и качеството е разработен, подобрен и внедрен. Тези индикатори се фокусират, от една страна, върху формалните защитни мерки и механизми, които са от съществено значение за съдебната независимост и, от друга страна, върху възприятията за независимост от страна на заинтересуваните лица. Резултатите предоставят на Съветите и другите ръководни органи информация, която те могат да използват, за да подобрят своите съдебни системи, така че да позволят на съдиите да изпълняват своята съществена функция в обществото по-добре и, където е необходимо, да се ангажират с другите държавни органи по въпросите на независимостта.

Необходим е постоянен преглед на системите от стандарти и индикатори поради продължаващите предизвикателства. Ето защо, трябва да се прегледа и изчистването на някои аспекти на индикаторите и съответно техните средства за измерване (напр. адаптиране на въпросите и оценяването във въпросните). Обществото и заинтересуваните лица подчертава необходимостта от укрепване на качеството на правосъдието. И неговото сложно съдържание изисква по-задълбочен анализ на измерването. През този период бяха предприети следните дейности:

Независимост и отчетност

- (1) Обсъждане на резултатите от индикатори в диалогови групи от членове и наблюдатели с оглед на съвместен анализ на резултатите и задаване на приоритети за планове за подобрение
- (2) Подготовка на следващото издание на проучванията сред съдии и сред адвокати през 2020-2021 г.

Проучвания на съдебните потребители

- (1) Оценка на резултатите от пилотните проучвания
- (2) Преглед на въпросника и намиране на начини за реализиране на проучването и събиране на данни

Качество на правосъдието

- (1) Преразглеждане на индикаторите за качество
- (2) Подобряване на въпросника

Проектният екип работи в три подгрупи. Координаторите на проекта са Националният съдебен съвет на Унгария (ОВТ), Съдебната служба на Ирландия, Датската съдебна администрация (Domstolsstyrelsen) и Висшия съвет на Португалия (CSM). Всеки от членовете отговаря за конкретна част то проекта. Първата подгрупа беше председателствана от Франс ван Дийк (Frans van Dijk) и Хосе Мануел Монтейро Корея (Jose Manuel Monteiro Correia), член на Висшия съвет на Португалия (CSM), и подпомагана от Секретариата на ЕМСС и работи по планове за подобряване с проучванията на независимостта. Втората подгрупа беше председателствана от Сузана Скоте Виед (Susanne Skotte Wied), член на Датската съдебна администрация и работи по проучвания на съдебните потребители. Третата подгрупа беше водена от Каролин Костело (Caroline Costello), член на Съдебната служба на Ирландия и работи по индикаторите и проучванията на качеството. Всички документи, които са представени от подгрупите, бяха обсъдени в проектния екип като цяло, проектът беше координиран и докладът беше окончателно завършен от Виктор Вадаш (Viktor Vadasz), член на Националният съдебен съвет на Унгария (ОВТ). Секретариатът на ЕМСС подпомогна проекта, организира и домакинства на заседанието и беше отговорен за отчитането на събранията.

Пандемията предизвика ограничения в пътуванията от първата половина на 2020 г., които засягат негативно сътрудничеството между участниците в проектния екип. Беше планирано да се превъзмогнат тези затруднения чрез организирането на срещи в по-малки работни групи и да се повиши ефективността на обсъжданията, но не беше възможно изобщо да се организират каквито и да е срещи през 2020/2021 г., поради което всички срещи на подгрупи, срещи на диалогови групи и срещи на проектни групи бяха проведени с видеоконферентна връзка. Някои от планираните дейности обаче бяха отложени, като виртуалните срещи бяха достатъчно ефективни, за да се обсъдят няколко въпроса в работните групи.

Част 1 от доклада представя резултатите от дейностите по независимост и отчетност (диалогови групи и проучване за подобряване сред съдиите). Част 2 обобщава подобряването съгласно прочуването на съдебните потребители. Част 3 покрива разработването на индикатори за качеството на правосъдието. Всички проучвания и списъци с индикатори са представени в Анекса.

Пленарни заседания на проектния екип се проведоха на 1 октомври 2020 г., 10 декември 2020 г., 18 март 2021 г., 23 април 2021 г. и 18 май 2021 г.

Част 1. - Независимост и отчетност

1.1. Обща информация

Достъпът до справедливи, независими и безпристрастни съдилища е основно право, както е посочено в член 47 от Хартата на основните права на ЕС. Един от начините, по които ЕМСС се стреми да защити това право, е чрез предоставяне на подкрепа за независимостта и отчетността на съдебните системи в Европа и чрез насърчаване на разбирането и зачитането на съдебната независимост. Поради това, като мрежа от съдебни съвети, ЕМСС разработи стандарти за областите на отговорност на съдебните съвети, които са важни за независимостта и отчетността на съдебната власт. Стандартите варират от назначаването на съдии, до дисциплинарното производство и финансирането на съдебната власт. Много от тях са приложими и от други управленски структури, освен от съветите. Установяването на стандарти е от значение за съдебните органи, за да могат да сравняват и подобряват своите практики.

Изхождайки от стандартите, ЕМСС разработи набор от индикатори за измерване на състоянието на независимост и отчетност на съдебните системи на Европейския съюз, включително кандидатите за членове и ЕИП. Показателите се отнасят до официалните договорености по отношение на всички основни аспекти на независимостта и отчетността на съдебната власт, от една страна, и действителното осъществяване на независимостта и отчетността, възприемани от обществото, от друга страна. Индикаторите и тяхното измерване са част от цикъла за подобрене, за който Общото събрание на ЕМСС взе решение през 2019 г. Настоящият цикъл на подобрене започна през септември 2019 г. и е както следва.

1. Фигура: Цикъл за подобрене Независимост и отчетност

Първата фаза на цикъла е измерването на индикаторите, проведено миналата година (2019/2020). Тази година (2020/2021) акцентът е върху обсъждането на резултатите в диалоговите групи и започване с планирането на подобрения.

За да бъдем по-точни, на Общото събрание през 2020 г. бяха договорени следните стъпки за 2020-2021 г.

- (1) Обсъждането на резултатите от индикаторите в диалоговите групи на членове и наблюдатели в периода от септември до декември 2020 г. с оглед съвместен анализ на резултатите и определяне на приоритетите за плановете за подобрене.
- (2) Формулиране на становище на ЕМСС по отношение на официалната и церемониалната роля на правителството, което по принцип може да намали независимостта на съдебната власт.
- (3) Разработване на плановете за подобрения за справяне със слабостите и / или за надграждане на силните страни в периода от януари до юни 2021 г.
- (4) Подготовка на следващото издание на проучванията сред съдиите и сред адвокатите през 2020-2021 г. Проучванията трябва да се проведат през първото тримесечие на 2022 г.
- (5) Последващи действия по отношение на проучванията на съдебните потребители.

Пандемията затрудни работата по тези теми и някои от дейностите бяха забавени. Състоянието на горните дейности е както следва.

- (5) Срещите на диалоговите групи за обсъждане на резултатите от индикаторите се проведоха от януари до началото на март 2021 г. във формат, адаптиран към онлайн срещите.
- (6) Формулиране на становище по отношение на официалните и церемониалните роли на правителството все още не е предприето.
- (7) Разработването на плановете за подобрения за справяне със слабостите и / или за надграждане на силните страни се забави, тъй като срещите на диалоговите групи се случиха по-късно.
- (8) Проучването сред съдиите е подготвено и е в ход за първото тримесечие на 2022 г. Проучването сред адвокатите трябва да бъде обсъдено допълнително с ССВЕ.
- (9) Последващи действия по отношение на проучванията на съдебните потребители.

1.2. Цикъл на подобрене: срещи на диалоговите групи

1.2.1. Срещи на диалоговите групи по време на пандемията

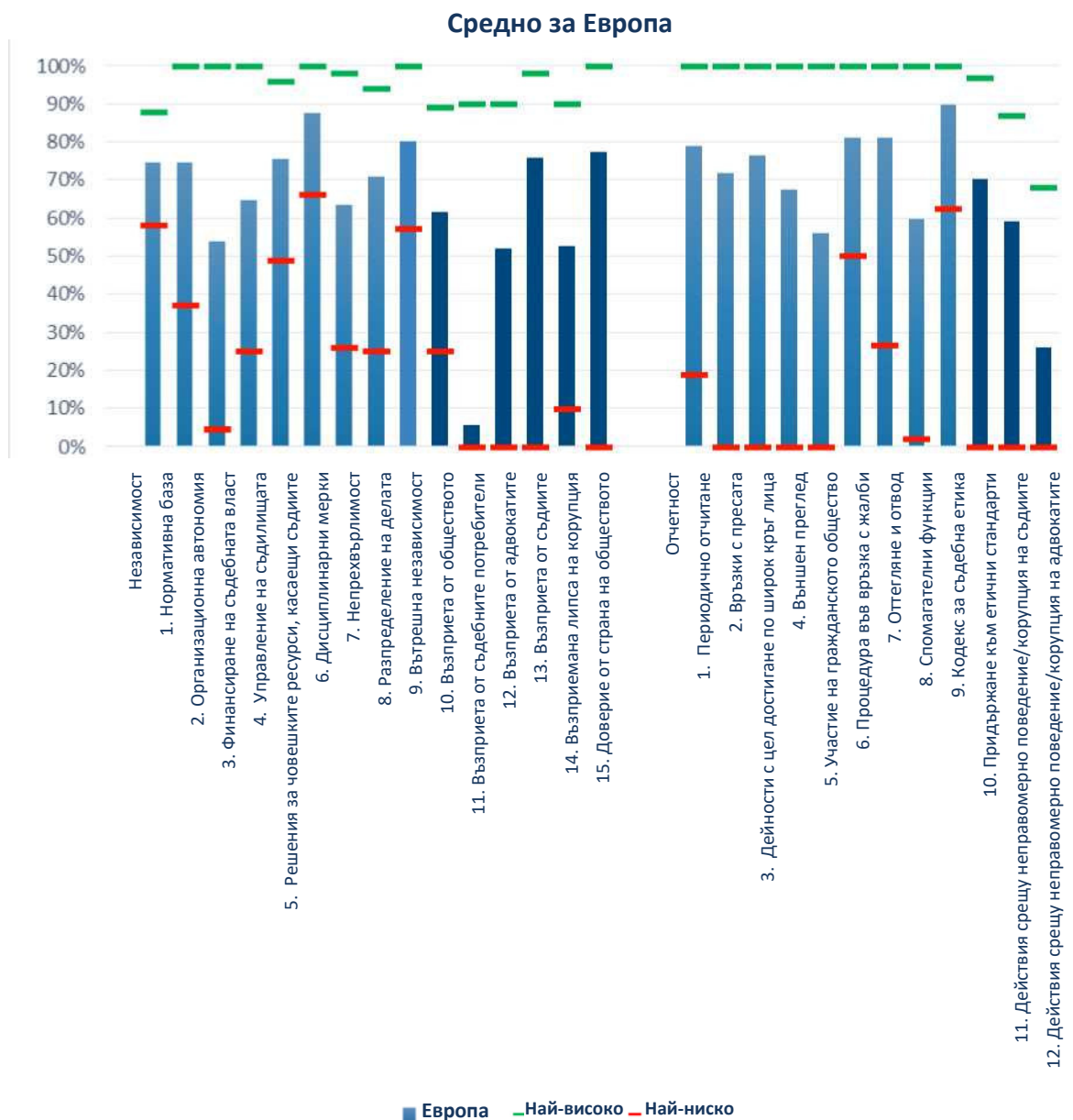
Това е третият път в който се провеждат срещи на диалоговите групи, за да се обсъдят предизвикателствата в областта на независимостта и отчетността и стратегиите за справяне с тези предизвикателства. Форматът, който беше разработен през първите два цикъла, се основаваше на дискусии лице в лице за цял ден, разделен на част за проблемите и част за решенията. Тъй като има ограничения за продължителността на ефективните онлайн срещи, срещите на диалоговите групи се проведоха в две онлайн сесии с приблизително две седмици между тях. Едната сесия беше посветена на обсъждането на предизвикателствата, произтичащи от индикаторите за независимост и отчетност и други източници, а другата сесия – на решенията. Въпреки че този

цифров формат работи достатъчно, той не позволява напълно поверителните дискусии, проведени през първите два цикъла. И все пак дискусиите предоставиха ценна информация за проблемите, пред които са изправени съдебните органи, индивидуално и колективно.

Докато показателите (вж. фигура 2 например) бяха в центъра на дискусиата, беше взета под внимание и друга информация като доклада за върховенството на закона на Европейската комисия и специфичния опит на участниците. Основната цел на срещите на диалоговите групи е да предоставят информация за националните планове за подобрене. И все пак, срещите на диалоговите групи показаха, че съдебните органи се сблъскват с общи предизвикателства, които в допълнение към националните мерки може да изискват дейности на ниво ЕМСС. Тези общи предизвикателства са разгледани по-долу.

Проведени бяха следните срещи на диалоговите групи (участници и дати):

- Съвети от Финландия, Гърция, Норвегия и Румъния на 15 декември 2020 г. и 11 януари 2021 г.
- Съвети или подобни органи от България, Дания, Словения, Швеция на 21 януари 2021 г. и 15 февруари 2021 г.
- Съвети (и министерства) от Австрия, Унгария, Нидерландия, Словакия, Великобритания – Англия и Уелс на 7 и 29 януари 2021 г.
- Съвети от Латвия, Литва, Португалия, Испания на 12 февруари 2021 г. и 2 март 2021 г.
- Съвети или подобни органи от Франция, Ирландия, Италия и Шотландия на 2 февруари 2021 г. и 25 февруари 2021 г.

2. Фигура: Показатели за независимост и отчетност на съдебната власт 2020

Забележка: индикаторът доверие от страна на обществото измерва дали доверието в съдебната власт е по-високо, отколкото в другите държавни власти в дадена държава. Тъй като това е така в повечето страни, резултатът средно и за повечето страни е много висок, а за много съдебни органи много по-висок от резултатите по другите индикатори за възприемане. Източник: [ENCJ \(2020\)](#).

1.2.2. Резултати от срещите на диалоговите групи

Общото впечатление е, че срещите на диалоговите групи бяха много интересни и ползотворни. Въпреки че всяка съдебна система е изправена пред специфични предизвикателства, много от проблемите са споделени.

Финансирането на съдебната система остава най-общият и постоянен проблем. Тъй

като съветите много често не са нито отговорни за финансирането, нито участват в бюджетни консултации, въпросът за финансирането е много труден за разрешаване. И все пак, съветите трябва да настояват да участват в бюджетни и финансови процеси.

Проблем, който увеличи своята тежест е **цифровизацията** на съдебната власт. Проектирането и прилагането на дигитални процедури, включително дигитални съдебни заседания и дигитално завеждане на дела, има огромно въздействие върху достъпа до правосъдие и справедливия процес. В повечето страни ИТ услугите са под надзора на правителството и съдиите – още по-малко Съветите – не са систематично ангажирани в процесите на цифровизация. Това сериозно подкопава независимостта на съдебната власт.

Друг свързан проблем е **управлението на съдилищата**, което все още често е пряка отговорност и задача на правителството, а това редовно води до липсата на добре балансирани човешки ресурси – съдии, служители, служители на съдилищата и липсата на контрол на съдебната власт по отношение на човешките и други ресурси, с които трябва да работи. За да могат съдилищата да бъдат ефективни организации, които отговарят на тяхната задача и осигуряват справедливост за всички, те трябва да се управляват изцяло от съдебната власт. Самоуправлението не е лукс, а необходимост. Това касае съдилищата, но и съветите. Тъй като мандатът на много съвети е ограничен и често се фокусира единствено върху подбора, назначаването, повишаването и дисциплината на съдиите, реализирането на самоуправлението е дългосрочно начинание.

Много съвети са наясно с необходимостта от увеличаване на **прозрачността на съдебната власт**. Например, в няколко съдебни системи прозрачността на разпределението на делата остава проблем, тъй като случайното разпределение е отхвърлено от други съображения по неясен начин. Проактивната и систематична комуникация с обществото, включително другите държавни власти, медиите и организациите на гражданското общество, остава често срещан проблем. Усилията често са възпрепятствани от липсата на финансиране и, като пряка последица, на професионализъм. Липсата на капацитет и способност за активно обяснение на (противоречиви) решения или, по-общо казано, ролята на съдебната власт в обществото прави съдебната система уязвима за дезинформация и подкопава общественото възприятие за независимост на съдебната власт и неговото доверие в съдебната власт. Това намалява подкрепата за съдебната власт в обществото, когато тя е под натиск от другите държавни власти. Въпреки усилията на съветите, връзките с пресата са все още слабо място и изискват професионализация.

Конкретните опасения на съветите обикновено са свързани с основната задача на много съвети да вземат решения за човешките ресурси, касаещи съдиите (**повишаване, дисциплина**). Докато проблемите се различават, общото е, че процедурите не убеждават (всички) съдии, че решенията се основават единствено на способности и опит.

Трябва да се отбележи, че някои от членовете / наблюдателите са подложени на силен **натиск от политически лидери**. Бяха обсъдени събитията в съответните страни.

Що се отнася до самата система от индикатори, бяха обсъдени възможностите за подобрене. Оценката на съдиите излезе като важна и сложна тема, която сега не е представена в системата от индикатори и би била кандидат за включване. Друга сложна тема е ролята на инспекторатите. Инспекторатите в някои държави са част от съдебната власт, Съвета, а в други – част от правителството. Освен това задачите им се различават. Предложението е този феномен да се свърже с показателя за външен преглед.

1.2.3. Последващи действия

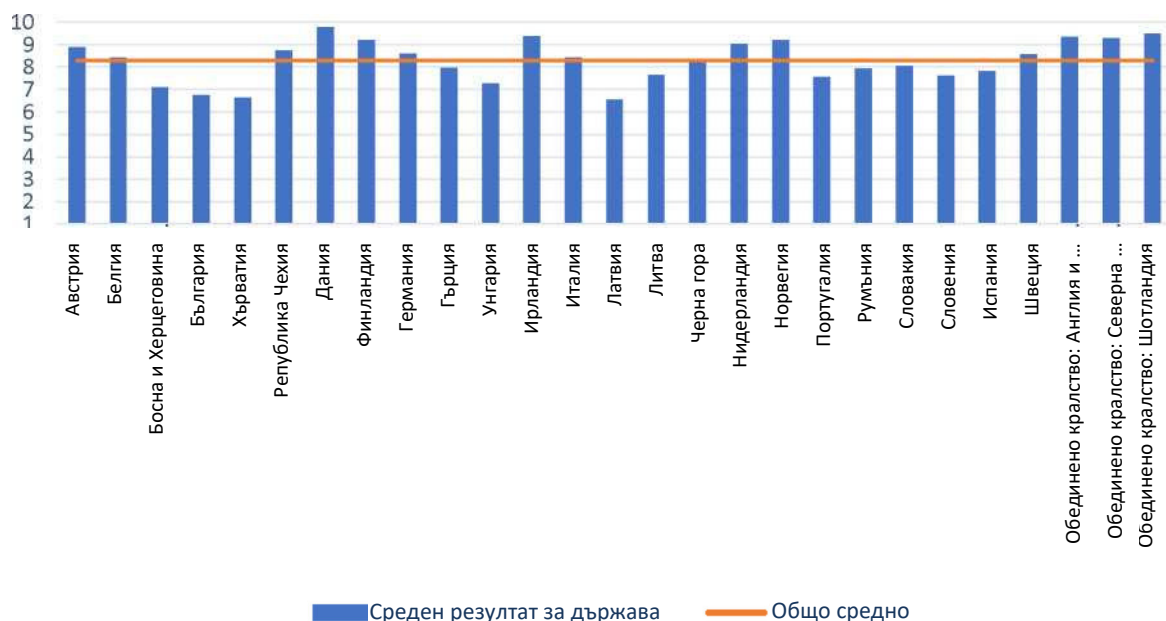
Основните въпроси, обсъдени по време на срещата на диалоговите групи, са включени в новия Стратегически план на ЕМСС за 2022-2025. Освен това на липсата на участие в цифровизацията е отделено внимание в приноса на ЕМСС към доклада на Европейската комисия за върховенството на закона за 2021 г.

Отделните съвети трябва да направят конкретните средства за защита, идентифицирани по време на заседанията на групите за диалог, като разработят конкретни цели, които трябва да бъдат постигнати, и дейности, които трябва да бъдат предприети за постигане на тези цели. Както беше отбелязано по-рано, срещите за диалог са стъпка от цикъла на подобряване на независимостта и отчетността (фигура 1), а следващата стъпка е разработването на национални планове за подобрене. Преди това беше създаден шаблон за план за подобрене за членовете и наблюдателите и този шаблон все още е валиден.

1.3. Проучване сред съдиите

Предишното издание на проучването сред съдиите относно независимостта се проведе през първото тримесечие на 2019 г. Вижте фигура 1.3 за основния резултат. Следващото издание се предвижда за първото тримесечие на 2022 г. За да се подготви за следващото издание, беше прегледана методологията на изследването. Също така, въпросите от проучването бяха критично оценени. Тези теми са разгледани в следващите раздели.

На скала 0 - 10 (където 0 означава „изобщо не независима“, а 10 означава „възможно най-голяма степен на независимост“) професионалните съдии в моята държава са:

3. Фигура: Независимост на съдиите като цяло, проучване сред съдиите 2019 г.

1.3.1. Методология на изследването

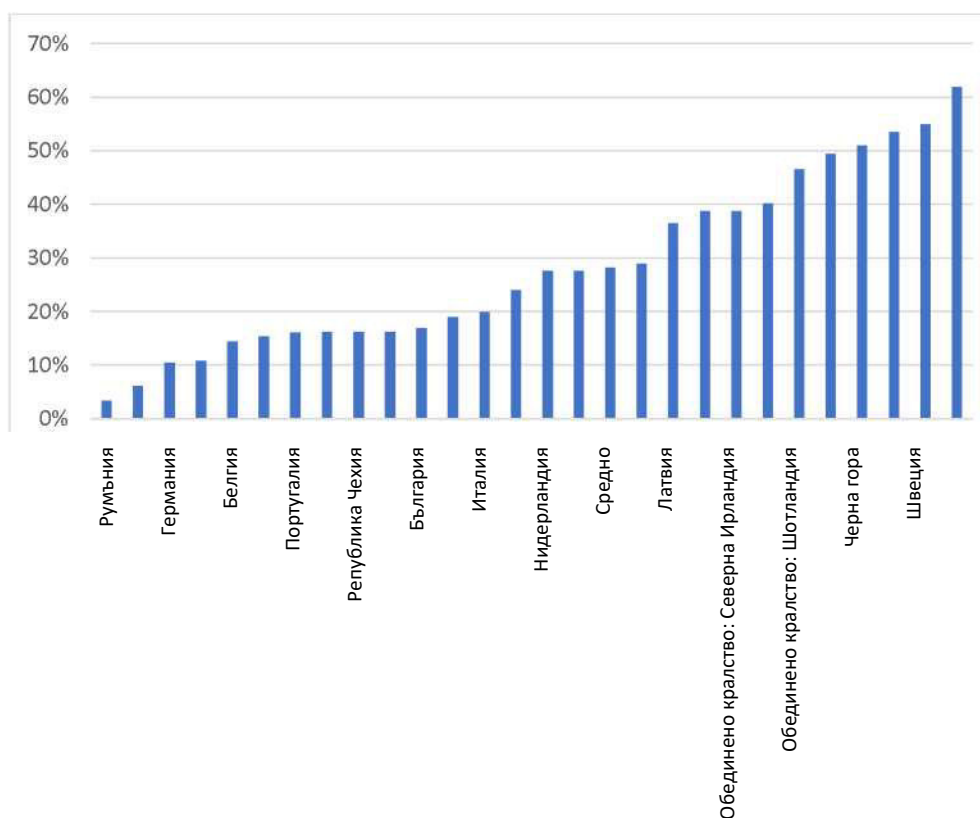
Проучването сред съдиите е проведено вече три пъти. На този етап е полезно да се прегледа методологията на изследването и да се потърсят подобрения. Използваната до момента методология е продиктувана в голяма степен от начина, по който могат да бъдат достигнати съдиите във всички страни, необходимостта от анонимност при (потенциално) неблагоприятни обстоятелства и целта да се направи провеждането на проучването за членовете на ЕМСС и наблюдателите възможно най-лесно. Това доведе до дизайн, при който всички съдии са поканени да участват в проучването с линк към уебсайта на ЕМСС, където може да се попълни анкетата. Поканата за участие е от президента на ЕМСС, но тя се изпраща от националния съвет (или, при липса на съвет, алтернативна институция за управление като Министерството на правосъдието) или при липса на национални списъци с пощенски адреси на съдии, от председателите на отделните съдилища. Освен това се приема, че на съдиите може да се има доверие да попълнят анкетата само веднъж и не се използват по-сложни механизми за гарантиране на един отговор при запазване на анонимността.

Този метод има недостатъци. Ние се фокусираме върху три въпроса.

- Първо, процентът на отговорите се различава между съдебните органи (вж. фигура 1.4 по отношение на последното проучване) и не е ясно дали всички съдии от всички съдилища са действително поканени и, ако е така, дали това се случва със същия интензитет. Това всъщност е предварителен въпрос.
- Второ, по-специално от испанския съвет беше изразена загрижеността, че

отговорът представлява мнението на тези, които доброволно отговарят, и че това не изразява общото мнение на съдиите. Въпреки че участието винаги е без официално задължение, моралното задължение за участие в проучването може да бъде слабо, ако всички бъдат помолени да участват, а могат да отговорят съдиите, които имат конкретен стимул да изложат своите виждания.

- Трето, настоящият метод не гарантира, че характеристиките на респондентите са същите като характеристиките на всички съдии. Например процентът на респондентите, които работят в първоинстанционните съдилища, може да се различава от процента на съдиите, които действително работят в тези съдилища.

4. Фигура: Степен на отговор на проучването сред съдиите 2019 г.

1.3.1.1. Емпирични констатации:

Практическото значение на тези три въпроса не може да бъде напълно установено чрез анализ на резултатите от проучването. Ниският процент на отговори може да има много причини, но много ниският процент на отговори в някои страни показва, че проучването не е достигнало до всички съдии. Също така не може да се изключи, че достъпът до интернет играе роля. Що се отнася до втория въпрос, данните не показват индикации за селективност, например чрез отговори, които се различават много от другите проучвания. Проучванията сред съдиите, адвокатите, гражданите и фирмите, които измерват съдебната независимост, показват много висока взаимовръзка, но се различават от гледна точка на използваните при тях средства. Вж Van Dijk (2020)

Третият въпрос може лесно да бъде проверен чрез статистически тестове на проучването за 2019 г. Проверихме на ниво държави дали нивата на предоставяне на отговор се различават между първоинстанционните, апелативните и върховните съдилища. Установено е, че няма статистически значими разлики между които и да е две от трите инстанции. Това означава, че като цяло този проблем няма съществено влияние. Ако имаше влияние, следващият въпрос щеше да бъде дали мненията на съдиите от трите инстанции се различават. Ако техните мнения не се различават, разликите в степента на предоставяне на отговор няма да повлияят на резултатите. Проверихме това за оценката на независимостта на всички съдии в една държава (резултат между 0 и 10 с 0 без никаква независимост и 10 максимална независимост). Отново не открихме статистически значими разлики между трите инстанции. Заедно тези резултати означават, че общите нива на отговор не се различават и мненията за независимостта също не се различават. Това не означава, че не може да има значителни разлики в оценките за отделните съдебни системи. Когато се изследват данните за отделен съдия, такъв е случаят за Германия, Испания, Швеция и Литва. За останалите характеристики разликите са още по-малки. Общо наблюдение е, че съдиите са хомогенна група, поне по отношение на аспектите, свързани със същината на тяхната професия.

На практика няма големи притеснения относно надеждността на проучването сред съдиите. И все пак трябва да се помисли какво може да се направи за подобряване на проучването. В следващия раздел са обсъдени три варианта за методологията на изследването.

1.3.1.2. Опции за методологията

Тук са разгледани три варианта.

(1) Да се запази настоящата методология (всички съдии са поканени) и да се внедрят някои подобрения:

- Да се вземат мерки, за да се създаде увереност, че във всяка съдебна система всички съдии са поканени да участват по един и същ начин. Такава мярка би била да се поиска от съветите да изготвят национален план за осъществяване на проучването и да го споделят с Борда на ЕМСС.
- Да се въведе последваща обработка на отговорите: повторно претегляне на резултатите, които да контролирате за характеристики на респондентите, които се различават от характеристиките на популацията. Например, ако процентът на участие на първоинстанционните съдии в анкетата е по-нисък от процента на първоинстанционните съдии в общия брой съдии, това би могло да се проследи. Същото може да се направи и за други характеристики като опит и пол.
- Ограничаване с технически средства до единичен отговор.

(2) Да се покани представителна случайна извадка от съдии:

- За всяка съдебна система да се вземе стратифицирана произволна извадка от списъка на съдиите, която позволява стратификация по отношение на типа съд (първа инстанция, втора инстанция), години опит, пол и област на правото. Това трябва да бъде анонимно.
- Да се вземат мерки да се гарантира, че във всяка съдебна система съдиите са поканени да участват по един и същ начин.
- С технически средства да се позволи само единичен отговор.

(3) Опция 3 – Да се поканят всички съдии от 2-6 съдилища:

- Да се изберат 2-6 съдилища, в зависимост от размера на съдебната власт с разпределение между първоинстанционните и апелативните съдилища и града / провинцията.
- Да се вземат мерки да се гарантира, че във всеки избран съд всички съдии са поканени да участват по един и същ начин (както по-горе).
- С технически средства да се позволи само единичен отговор.

Логиката зад първите две опции следва от предишните раздели. Първият вариант е продължение на настоящата практика. Вторият вариант отразява обичайната практика, когато е налична подробна информация за целевата група. Идеята зад вариант 3 е, че чрез намаляване броя на съдилищата моралното задължение за участие е по-силно: „съдиите от вашия съд отговарят на анкетата от името на всички съдилища“. Това също така намалява усилията на националните съвети да достигнат до съдиите. И за ЕМСС е по-лесно да се придържа към общ преглед.

1.3.1.3. Оценка на опциите

Възможности за манипулации: Основно притеснение е, че методологията на изследването трябва да бъде устойчива на неблагоприятни условия. Предметът на изследването, независимостта на съдебната власт, води до необходимостта анкетата да не може да бъде манипулирана от съветите или други ръководни органи или на съдебно ниво и че анонимността е гарантирана. Също така съдиите трябва да бъдат убедени в това. Следователно първият въпрос, на който трябва да се отговори, е дали това може да се постигне и при трите варианта.

Варианти 1 и 3 не изискват подбор на съдии и необходимостта списъците на тези съдии да бъдат поверителни. Що се отнася до вариант 2, очевидно няма списък със съдиите в Европа, от който да се направи избор на европейско ниво от Секретариата на ЕМСС. Това означава, че случаен подбор трябва да се направи на национално ниво или дори на съдебно ниво, когато в националния съвет няма списък със съдии. ЕМСС няма инструменти за внимателно наблюдение на процеса на подбор и гарантиране на анонимност. Изводът е, че случайният подбор и поверителността на избраните имена не могат да бъдат гарантирани от ЕМСС. В резултат на това не може да се изключи, че избраните съдии ще получат например инструкции относно желаните отговори. По този начин, ако съдебната независимост не е налице в дадена държава, тази липса на

независимост отваря възможности за манипулиране на участието в проучването, за да се покаже обратното. Техническата анонимност на отговорите е по-малък проблем, тъй като ЕМСС може да се заеме с това на европейско ниво. Трябва също да се отбележи, че вариант 2 изисква инвестиция на време и бюджет от съдебни органи, които не разполагат със списъци на съдиите, включително техните характеристики, необходими за съставяне на стратифицирана селекционна извадка. В заключение, докато вариант 2 е предпочитаният вариант от научна гледна точка, ако са изпълнени условията, условията не са изпълнени, когато съдебната независимост е нарушена и тази опция не е осъществима.

Заключение № 1: вариант 2 не може да бъде изпълнен без рискове от селективност и нарушаване на поверителността. Както беше отбелязано, варианти 1 и 3 не изискват подбор, но все пак съществува риск не всички съдилища и не всички съдии да бъдат информирани за проучването поради практически, но и поради политически причини. И двата варианта включват мерки, за да се гарантира, че всички съдилища и съдии са поканени.

Оценка на варианти 1 и 3: Тъй като и двата варианта са осъществими, е необходимо пълно сравнение. Таблица 1 изброява съответните аспекти и опитите за оценка на двата варианта.

Аспекти	Вариант 1: (всички съдии от всички съдилища)	Вариант 3: (всички съдии от 2/6 съдилища)
100% покана на съдии	Сложен за изпълнение и мониторинг	Относително лесен за изпълнение и мониторинг
Наличие на интернет, може да има проблем	Намалява покритието	Да се изберат съдилища с интернет (ако има такива)
Предотвратете натиска / влиянието върху съдиите да отговорят по определен начин	Проблемът е минимален, тъй като разпределението на отговорите е дифузно	Проблемът е сравнително голям, тъй като разпределението на отговорите е концентрирано, което позволява натиск от страна на ръководството и колегите
Степен на предоставяне на отговори (сега и в бъдеще)	Относително ниско, поради свръхсемплиране / слабо морално задължение	Относително високо, без свръхсемплиране / силно морално задължение
Представителност	Гарантирана по принцип	Изборът на съдилища е на случаен принцип, особено в големите държави
Съпоставимост с други проучвания	Гарантирана	Проблемна, както например проучванията сред гражданите са на национално ниво
Осъзнаване на важността на независимостта сред съдиите	Широка аудитория (всички съдии)	Малка аудитория (само част от съдиите)
Времеви разходи за организиране и участие	Сравнително високи	Сравнително ниски
Непрекъснатост във времето	Гарантирана	Гарантирана, ако същите съдилища участват на всеки три години. В противен случай не.
Съпоставимост с предходни проучвания	Да	Слаба

От таблицата следва, че и двата варианта имат предимства и недостатъци. Бяха проведени консултации с експерти от холандския съвет, както и експерта, който по-рано коментира проучването в Общото събрание. Тези експерти предпочитат вариант 1, а външният експерт даде особено силен аргумент за последваща обработка на данните, както беше обсъдено по-горе. В екипа по проекта бяха изразени опасения относно подбора на съдилищата във вариант 3 поради две причини. Първо, представителността на проучването е сериозно компрометирана, тъй като трябва да се избере извадка от съдилища, а това намалява уместността на изследването в очите на съдиите от другите съдилища. Второ, изборът може лесно да доведе до пристрастия, тъй като органът, който извършва избора (съвет на или друг ръководен орган) ще се изкуши да избегне съдилищата, които не функционират добре, в полза на съдилищата, които функционират добре. Също така личността на председателя може да играе роля в избора.

Заключение № 2: предпочитаният вариант е да се запази настоящият метод на изследването.

1.3.2. Подобряване на настоящата методология на изследването

След като е взето решение да се запази сегашния метод, е важно да се разгледат възможностите за подобряване на прилагането на този метод. В следващите раздели се обсъждат три конкретни въпроса.

1.3.2.1. Подобряване на процента на участие

Поканата за участие в проучването е от президента на ЕМСС, но тя се изпраща от националния съвет (или, при липса на съвет, алтернативна институция за управление като Министерството на правосъдието) или, в отсъствие на национални списъци адреси на съдиите от председателите на отделните съдилища. Този децентрализиран процес затруднява осигуряването във всички съдебни органи на достигането на поканата за участие до всички съдии и, ако е така, със същия тон и интензивност. Съзнателната или несъзнателната селективност в поканите е в ущърб на представителността на проучването.

Предложение № 2: За да се гарантира по-добре, че във всяка съдебна система всички съдии са поканени да участват по един и същ начин, всеки съвет или, при липса на съвет, алтернативният управителен орган изготвя план за изпълнение на проучването и го споделя с координаторите на екипа по проекта на ЕМСС.

Целта е всеки съвет да бъде приканван да мисли предварително и да планира систематично проучването и екипът по проекта (с подкрепата на Борда на ЕМСС) да може да насърчава еднакъв подход, където е възможно. Това предложение е важно и за други аспекти на качеството на проучването. Например, проучването трябва да бъде преведено на националния език. През годините няколко съвета направиха предложения, че съдиите може да са разбрали неправилно някои въпроси от анкетата

поради неправилен или неточен превод. Такива рискове могат да бъдат намалени, като се обърне достатъчно внимание и време на превода на проучването.

Връщайки се към степента на участие, съдиите могат да се различават в желанието си да участват в анкетата по множество причини: от конкретен опит до трудово натоварване и до недоверие в анонимността на анкетата. Някои може да имат конкретни причини да изразят своите възгледи за независимостта или за аспектите на независимостта. Международният сравнителен подход може също да има различен смисъл за съдиите. Засега няма индикации тези разлики да влияят върху резултатите. И все пак това е важен въпрос.

Основно изискване е съдиите да имат лесен достъп до уебсайта на ЕМСС и да могат да попълват анкетата. В миналото са възниквали проблеми поради настройките за сигурност на ИТ системите на съдебните органи. Тестовите връзки бяха предоставени предварително, но в някои съдебни органи проблемите се появиха едва след началото на анкетата.

Предложение № 2: Използвайки тестовите връзки, предоставени от Секретариата на ЕМСС, всеки Съвет, ръководен орган ще провери дали съдиите могат да имат достъп до уебсайта на ЕМСС и да попълват анкетата от работното си място, като се има предвид, че условията могат да се различават от съд до съд и, ако има проблеми, следва да се вземат мерки за разрешаването им.

На национално ниво личният подход на Съвета, управителния орган, към председателите на съдилищата, които са в решаваща позиция, тъй като те трябва да разпространяват анкетата сред съдиите от своите съдилища, се оказва ефективен за осигуряване на тяхното сътрудничество и за получаване на висока степен на отговор (опит в Италия и Испания по-специално).

Не са много съдиите, включително председателите на съдилищата, които знаят за ЕМСС и какво прави мрежата. Тази липса на знания вероятно ще намали мотивацията за участие. В началото на проучването трябва да се предостави информация за ЕМСС, например чрез видео съобщение на председателя на ЕМСС. Също така може да бъде организирана онлайн начална среща за председателите на съдилищата и дори за съдиите в Европа.

Предложение № 3: Съветите, ръководните органи ще осигурят активната подкрепа на председателите на съдилищата и други ключови фигури за проучването. Секретариатът на ЕМСС ще осигури средства за повишаване на осведомеността за ЕМСС сред председателите на съдилища и съдиите.

Предложение № 4: Общата мотивация за участие може да се подобри, като авторитетни представители на съдебната власт насърчават участието, независимо дали на ръководни длъжности, съдийски асоциации или други.

1.3.2.2 Пропорционално представяне

Дори когато първото предложение е приложено, настоящият – или който и да е – метод не гарантира, че характеристиките на респондентите са същите като характеристиките на всички съдии. Например процентът на респондентите, които работят в първоинстанционните съдилища, може да се различава от процента на съдиите, които действително работят в тези съдилища. Статистическият анализ показва, че като цяло това не е било проблем в последното проучване. Това обаче не гарантира, че в бъдеще няма да възникнат различия.

Предложение № 5: Последващата обработка на отговорите ще бъде въведена чрез повторно претегляне на резултатите за контрол на характеристиките на респондентите, които се различават от характеристиките на популацията. Например, ако процентът на участие на първоинстанционните съдии в проучването е по-нисък от процента на първоинстанционните съдии в общия брой съдии, това би придало твърде голяма тежест на възгледите на съдиите от апелативните съдилища. Това може да се коригира. Същото може да се направи и за други характеристики като опит и пол.

1.3.2.3 Единичен отговор

В предишното проучване се приемаше, че на съдиите може да се има доверие да попълнят анкетата само веднъж и не са използвани по-сложни механизми за гарантиране на един отговор при запазване на анонимността. Освен това се предполагаше, че линковете към проучването не попадат в ръцете на други хора, освен на съдии. Тъй като анонимната уникална идентификация на съдиите е невъзможна, трябва да се прибегне до по-ограничени като обхват мерки, ако искаме да намалим възможностите за нерегламентирани отговори.

Предложение № 6: Следва да се използва SurveyMonkey (ЕМСС да направи абонамент), която дава възможност за един отговор от един IP адрес. По подразбиране опцията „Множество отговори“ е изключена, което означава, че проучването позволява само един отговор от браузър или имейл адрес. Когато Multiple Responses е изключен и някой се опита да участва отново в анкетата, използвайки същия браузър, ще види съобщение, че вече е участвал в анкетата.

Ако браузърът на участника в проучването е настроен да изчиства „бисквитките“ всеки път, когато е затворен или участникът осъществява достъп до анкетата от друг браузър или устройство, той ще може да направи анкетата повече от веднъж. Следователно това не предоставя 100% гаранция срещу множество отговори, но ограничава риска.

1.3.3 Подобряване на въпросите от проучването

Въпросите, поставени в проучването, бяха критично разгледани. Въпреки че е желателно проучването да остане същото във времето от съображения за съпоставимост, може да се появят нови проблеми и някои от засегнатите въпроси вече да не са актуални. Освен това въпросите може да не дават смислени отговори. Освен

малки промени във фразеологията на въпросите и в категориите отговори, както и последователността и номерирането на въпросите, предложените промени са следните.

Въпросът относно преместването на съдиите в друг съд против тяхната воля беше пропуснат поради объркване относно това, което представлява ситуация, в която би се прилагало „против тяхната воля“, и много ниската честота на положителните отговори.

Категориите промени в условията на труд, които могат да повлияят отрицателно на независимостта, бяха разширени с „цифровизация“ и „поведение на работното място“, включително сексуален тормоз и дискриминация. Дигитализацията се превърна в основен проблем, до голяма степен поради пандемията, която ускори използването на цифрови приложения, за да продължи решаването на делата (т.е. дигитални заседания). Това беше изведено като резултат и от групите за диалог, както беше обсъдено по-горе. В много страни съдиите не участват или почти не участват в проектирането и прилагането на ИТ системи. Поведението на работното място беше добавено, за да запълни пропуските по отношение на общите проблеми, които могат да възникнат на работните места.

Категориите на неподходящ натиск, който ръководството на съдилищата може да окаже върху съдиите и може да повлияе на тяхната независимост, бяха разширени с натиск за постигане на цели, свързани с производителността (по отношение, например, на броя на разгледаните дела). Целите, свързани с производителността изглежда се увеличават поради бюджетния натиск, но и поради прилагането на общо „управленско мислене“.

Беше добавен изцяло нов въпрос относно позицията на националните съдии в Европейския съюз: укрепена ли е независимостта на националните съдебни органи, като е част от Европейския съюз (с включване на ЕИП с оглед на позицията на Норвегия) или перспектива да стане част от Европейския съюз? Въпреки че ЕС създаде множество взаимоотношения между националните съдии от различни страни и между националните съдии и съдиите от ЕС, този въпрос изследва на абстрактно ниво въздействието на ЕС върху независимостта, възприето от съдиите.

Накрая беше добавен въпрос за възприеманата независимост на съветите за съдебната власт, който беше недостатъчно обхванат от съществуващия въпрос за съветите, който се фокусираше върху техните инструменти за защита на независимостта на съдебната власт.

Приложение I към тази част на доклада представя пълния въпросник от проучването.

1.4. Следващи стъпки в областта на независимостта и отчетността

- (1) **Национални планове за подобрене** по отношение на независимостта и отчетността ще бъдат разработени или, когато те вече съществуват, ще бъдат

преразгледани въз основа на резултатите от индикаторите за независимост и отчетност за 2020 г. и срещите на диалоговите групи. Преди това беше създаден шаблон за план за подобрене за членовете и наблюдателите и този шаблон все още е валиден (ЕМСС 2018/2019 г.).

- (2) Що се отнася до индикаторите за независимост и отчетност, през следващата година ще бъдат разгледани четири въпроса:
- осъществимостта на индикатор за оценка на съдиите,
 - ролята на инспекционните служби по отношение на текущия индикатор за външен преглед,
 - формулиране на становище на ЕМСС по отношение на официалните и представителни роли на правителството, което по принцип може да намали независимостта на съдебната власт и
 - интегриране на работата по имиджа на правосъдието и общественото доверие в рамката на независимостта и отчетността и индикатори.
- (3) Следващото проучване сред съдиите относно независимостта на съдебната власт ще се проведе през първото тримесечие на 2022 г. Настоящата методология на проучването ще бъде запазена. Подготовката ще започне през септември 2021 г. Това ще включва следното:
- За да се гарантира по-добре, че във всяка съдебна система всички съдии са поканени да участват по един и същ начин, всеки съвет или, при липса на съвет, алтернативен ръководен орган изготвя план за изпълнение на проучването и го споделя с координаторите на проектния екип на ЕМСС.
 - Използвайки тестовите връзки, предоставени от Службата на ЕМСС, всеки Съвет/ръководен орган ще тества дали съдиите могат да имат достъп до уебсайта на ЕМСС и дали могат да попълват анкетата от работното си място, като се има предвид, че условията могат да се различават от съд до съд, и, ако има проблеми, следва да се вземат мерки за разрешаването им.
 - Съветите/ръководните органи ще осигурят активна подкрепа на председателите на съдилищата и други ключови фигури за проучването. Секретариатът на ЕМСС ще осигури средствата за повишаване на осведомеността за ЕМСС сред председателите на съдилища и съдиите.
 - Общата мотивация за участие може да се подобри, като авторитетни представители на съдебната власт насърчават участието, независимо дали на ръководни длъжности, съдийски асоциации или други.
- (4) Ще бъде проведена консултация със ССВЕ (Council of Bars and Law Societies of Europe – Съвет на адвокатските колегии и правните общества в Европа) по отношение на анкетата сред адвокатите относно независимостта и отчетността на съдебната власт.

Част 2. – Проучвания на съдебните потребители

2.1. Предистория

През последните години ЕМСС работи по формат за проучване сред потребителите на съда, който може да се използва в европейските съдебни органи относно възприятието на съдебните потребители за независимост (Доклад за независимостта и отчетността за 2018/2019 стр. 68 и Доклад за независимостта и отчетността за 2019/2020 стр. 72-95). Работата се ръководи от желанието да се помогне за запълване на пропуските във връзка с информацията за възприятието и опита на съдебни потребители по отношение на независимостта, въз основа на посещението им в съда.

Възприятията за съдебната независимост са от особено значение в системата от индикатори. Системата от индикатори съдържа налични данни за възприятията на гражданите като цяло, в бизнеса и сред адвокатите и съдиите. От наличните данни обаче липсва възприятието на съдебните потребители – въз основа на действителния опит. Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието и проектът за качество на ЕМСС показват, че анкетите сред потребителите на съда не са обичайни в страните членки и наблюдатели на ЕМСС и че анкетите, когато се провеждат, не включват задължително възприятието и опита на съдебните потребители във връзка с независимостта.

2.2. Разработване на въпросника за потребителите на съда

През 2018/2019 групата на ЕМСС изготви няколко предварителни въпроса, а през 2019/2020 предварителните въпроси бяха разгледани и усъвършенствани, както и беше проведено пилотно попълване в четири държави. Въз основа на резултатите и опита от пилотната програма през 2019/2020 беше решено работата по разработването и тестването на въпросник за съдебните потребители да продължи. Стигна се до заключението, че въпросникът от 2019/2020 е полезен, но опитът, придобит от пилотния проект, предполага, че би било уместно да се преразгледат въпросите и да се усъвършенстват допълнително в езиков план.

По време на предишната работа бяха идентифицирани две предизвикателства: необходимост от системно провеждане на анкети сред потребителите в съда и че тези анкети трябва да включват ключовия въпрос за възприеманата независимост на съдиите.

Що се отнася до първото предизвикателство, съдебните съвети могат, в зависимост от техния мандат, да играят видна роля в организирането на подобни проучвания. По отношение на второто предизвикателство беше обърнато внимание на формулирането на въпроси, които биха могли да помогнат да се направи независимостта по-малко абстрактна, като същевременно се запази връзката с показателите. Поради това, въпросите във въпросника бяха предназначени да проучат опита в съдебното

заседание. Вдъхновение по темата беше намерено в наръчника на СЕРЕЈ за провеждане на проучвания за удовлетвореност (СЕРЕЈ (2016), насочен към съдебни потребители в държавите членки на Съвета на Европа. Това в много отношения е отличен наръчник, който предоставя подходяща информация и насоки, но въпросникът, включен в наръчника, не се фокусира върху аспекти на независимостта.

При изготвянето на въпросника беше специално предвидено, че той трябва да може бързо да бъде попълнен и въпросите да бъдат формулирани по прост начин, за да могат всички видове съдебни потребители да разберат и да отговорят на въпросите. Все още намерението е въпросникът да бъде кратък и да се съсредоточава само върху важни въпроси. Въпросникът съдържа някои първоначални демографски въпроси за съдебния потребител. Те са предназначени за използване при интерпретиране и анализ на резултатите. Със същата цел потребителите са запитани и за резултата от тяхното дело.

2.3. Работа през тази година

Миналата година групата, въз основа на постигнатите резултати, предложи да продължи работата по разработване и тестване на въпросника за съдебни потребители. Беше направено заключението, че въпросникът по същество може да се използва в сегашната си форма, но въз основа на опита, натрупан по време на пилотното попълване, би било уместно да се преразгледат въпросите и евентуално да се усъвършенстват допълнително езиково. Беше сметнено за особено полезно да се преразгледа дали има въпроси, които потребителите може да са разбрали погрешно или на които им е било трудно да отговорят.

Също така беше предложено да разгледаме отново респондентите и да обмислим дали въпросникът трябва да прави разлика между професионални и непрофесионални респонденти и дали може да бъде създаден въпросник специално за професионални потребители и друг за непрофесионални потребители.

Тази година въпросникът беше обсъден в три виртуални срещи. Бяха направени предложения за езиково усъвършенстване, за комбиниране или изключване на въпроси и за добавяне на въпроси по други теми. Направени са промени във въведението и по въпроси 1D, 2, 5, 6, 7, 9, 10 и 11. Също така беше обсъдено дали е целесъобразно да се използва един и същ въпросник за професионални потребители и непрофесионални потребители на съда. Групата стигна до заключението, че повечето въпроси в преработения въпросник са подходящи както за професионални, така и за непрофесионални потребители и че подходящо решение би било всички потребители да получат един и същ въпросник, с единственото изключение, че на въпрос 2, който се отнася до възприемането и разбирането на съдебния процес, не трябва да отговарят професионалните потребители. Това е подчертано във въведението и в текста за въпрос 2.

Групата по проекта също обсъди дали би било уместно да се включат въпроси по други теми, като продължителност, отношение на съдебния персонал, обслужване и цифров достъп, достъп до информация и др. Въпреки че това са интересни въпроси, които

несъмнено ще бъдат с национален интерес, групата прецени целта на въпросника да запълни празнината в информацията за опита на потребителите на съда с независимостта и съображението, че въпросникът трябва да бъде кратък и лесно достъпен. Поради това групата избра за момента да не разширява въпросника с въпроси по други теми. Наясно сме, че това може да се възприеме като предимство на национално ниво и по този начин може да увеличи интереса на националните администрации към инициране на проучване, ако други въпроси от по-голям национален интерес могат да бъдат добавени към основното проучване. Понастоящем е оставено на самите национални съдебни администрации да формулират въпроси по други теми от интерес. Възможно е в бъдеще проектната група да обмисли изготвянето на допълнителен списък с въпроси по теми, свързани с качеството, които не са включени в проучването, които биха могли да бъдат приети от съветите, ако бъдат счестени за полезни в техните национални проучвания.

Резултатът от работата през тази година е консолидиран въпросник, представен в Приложение II.

2.4. Извлечени поуки от пилотното провеждане 2019/2020

Въпросникът от 2019/2020 г. беше тестван миналата година пилотно в 4 държави: България, Франция, Литва и Румъния. В пилотното проучване потребителите на съда в четирите държави за първи път – и през същия период от време – бяха запитани за възприятието им на независимост, въз основа на техния действителен опит. Пилотното попълване показва, че е възможно да се проведе проучване сред потребителите на съда относно възприемането на независимостта и че изготвеното от екипа на проекта проучване е подходящо за тази цел. Предварителните резултати бяха положителни и интересни и на тази основа беше решено работата да продължи.

Целта беше тази година да бъде извършен разширено пилотно попълване. Поради ситуацията с Covid-19 и произтичащите от това ограничения, за съжаление не беше възможно то да се проведе. Миналата година пилотното проучване показва, че въпросникът 2019/2020 може да се използва за провеждане на проучване сред потребителите на съда. Промените, направени във въпросника в резултат на тазгодишните съображения, няма да повлияят на приложимостта на въпросника и се очаква да подобрят това.

В пилотното проучване миналата година всяка участваща държава имаше възможност да преведе проучването на своя език и респондентите можеха да попълнят проучването на хартиен или цифров носител на всеки език, на който е преведено проучването. Опитът е, че някои съвети разпространяват проучването директно сред потребителите на съда, други съвети изпращат писмото до председателя на съда за разпространение на писмото сред потребителите на съда. Проучването беше адресирано миналата година към всички видове съдебни потребители, както професионални, така и непрофесионални.

Миналата година общите резултати от проучването на потребителите на съда относно

независимостта бяха сравнени с резултатите от проучванията сред адвокати, съдебни заседатели и собственото възприятие на съдиите. Резултатите показаха, че възприятието на потребителите на съда на независимостта, въз основа на конкретни съдебни дела, е по-положително от възприятието на адвокатите в проучването, проведено през 2018/19 г., но не толкова високо, колкото възприятието на съдебните заседатели за независимост на съдиите и собственото възприятие на професионалните съдии. Тези резултати са само ориентировъчни, тъй като само се сравняват само средните резултати от проучването сред съдебните потребители за четири държави със средните резултати за държавите, участвали в другите проучвания. Не е възможно да се направят солидни заключения въз основа на пилотното проучване, тъй като само малък брой от анкетирания са участвали, но резултатите от него показват, че нивото на доверие в съдебната система и възприятието за независимостта сред потребителите на съда могат да бъдат смислено изследвани по този начин и че резултатите са в съответствие с тези на другите споменати проучвания.

Пилотното проучване показва, че наред с други неща е необходимо да се прецени дали въпросникът трябва да е цифров, което би позволило директна обработка на данните от отговорите, или е необходимо да се включи и възможността за отговори на въпросника на хартия, позволявайки на възможно най-голям брой съдебни потребители да отговорят и да не се изключват съдебни потребители, които нямат цифров достъп и опит. Тази година целта беше да се разшири пилотното проучване за повече членове и страни наблюдатели на ЕМСС и да се разшири броят на респондентите във всяка държава, включително за всяка държава няколко съдилища и инстанции, за да се направи по-представителен преглед. В дългосрочен план трябва също да се обмисли как проучването може да бъде допълнително разширено, за да може да бъде включено в цикъла за подобряване на ЕМСС. Поради ситуацията с Covid-19 в Европа се стигна обаче до заключението, че засега не е възможно да се направи разширено пилотно провеждане на анкетата. Вместо това беше решено да се събере информация и опит с различни начини за провеждане на анкети сред съдебни потребители сред страните членки и наблюдатели на ЕМСС.

2.5. Опит от национални анкети сред потребители на съда

При липсата на възможност за тестване на ревизирания въпросник в нов разширен пилотен проект, екипът на проекта намери за полезно да събере опит за използването на национални съдебни проучвания сред потребителите, дори ако те не са се фокусирали върху независимостта и отчетността. Това позволи на групата да получи информация за опита с методите и постигнатите резултати. Намерението е групата да се възползва от този опит в по-нататъшната работа за насърчаване на използването на проучвания сред съдебните потребители.

Получена е информация за опит по отношение на методологията, резултатите и общото използване на проучвания сред съдебните потребители в Швеция, Финландия, Испания, Дания, Румъния и Нидерландия. На база на получената информация, в глава 2.6 са описани различни начини за осъществяване на проучване сред съдебните потребители.

2.5.1. Проучване сред потребителите на съда в Швеция

В Швеция съдилищата имат достъп до използването на платформа за цифрово проучване сред съдебните потребители. Инструментът е гъвкав и може да бъде използван от отделните съдилища в рамките на определен срок. Съдебният потребител получава достъп до анкетата чрез QR код, който може да сканира на мобилен телефон. Една от целите, заложи в стратегията на шведския съд, е да се гарантира, че всеки, който се сблъска със съдилищата, ще получи отношение, което укрепва доверието му в съдебния процес. За да изпълнят тази цел, съдилищата на Швеция са разработили платформа за цифрово проучване на съдебните потребители, която отделните съдилища да използват. Целта на проучването сред съдебните потребители е да може да се изследва опитът на страните и свидетелите в контакта със съдилищата във връзка с техния случай. Това дава възможност да се проследи развитието на доверието на страните и свидетелите. Проучването предоставя на съдилищата знания за това как страните и свидетелите оценяват своето индивидуално отношение, обслужване и информация, както и как възприемат доверието им в органа, с който са били в контакт през целия процес.

Методология: Проучването на съдебните потребители става достъпно чрез QR код или връзка, която води потребителя до онлайн въпросник относно основна информация за делото на потребителя и опит със съда. Анкетата може да бъде изпратена по пощата или по имейл. Целта при използването на тази методология е да направи проучването сред потребителите на съда лесна за ползване. За да се достигне критичната маса за изготвяне на някакво заключение (100 участника), всеки съд трябва да гарантира, че проучването е достъпно. Когато събира събраните данни, съдът трябва да разгледа различните променливи по отношение на предисторията на отговорилите и да провери дали изследването е представително.

Резултати: Тъй като резултатът от проучването сред потребителите е за собствено използване от всеки съд, резултатите не се публикуват. Независимо от това, отделните съдилища ще могат чрез собствен анализ на събраните данни да приложат информацията в подобрения, които са от полза за шведската съдебна система.

2.5.2. Проучване сред потребителите на съда във Финландия

Във Финландия проектът за качество в юрисдикцията на Апелативния съд на Рованиemi организира оценката на качеството в окръжните съдилища на района през 2007, 2013 и 2020 г.

Методология: Оценката включва отделни проучвания за потребителите на съда (клиенти, свидетели), заинтересовани страни (адвокати, прокурори), съдебни заседатели, представители на медиите и самите съдии (самооценка) в окръжните съдилища. Също така 30 произволно избрани решения, при които името на съдията не е посочено, се анализират от група експерти (представители на главните съдии, съдии, адвокати, прокурори, меди и евентуално професори). Статистическите данни също се анализират, и на главните съдии на окръжните съдилища се задават определени

въпроси, на които те отговарят като изявление на съда.

През 2006 г. проектът за качество публикува сравнителните данни за оценка на качеството на правосъдието. Той е използван като инструмент за оценка на качеството в окръжните съдилища. Участниците в оценката са оценили как критериите за качество във връзка със сравнителните данни се прилагат на практика. Периодът на оценката е два месеца. През този период е имало приблизително няколкостотин сесии в тези окръжни съдилища и потенциалният брой анкетирани хора е бил около 1000-2000. Общият брой отговори на всички проучвания е по-малко от 100.

Оценката включва както качеството на производството, така и качеството на решенията. Тя също така включва оценка на отношението към страните и обществеността, бързина на производството, професионални умения и компетентност на съдията, както и организация и управление на решението. Има над 30 критерия за качество, споменати в сравнителните данни. Скалата за оценка е от 0 (критерият изобщо не е изпълнен) до 5 (критерият е изпълнен по изключителен начин).

За анкетата на клиентите за 2020 г. въпросите бяха модифицирани и комбинирани, така че да включват 7 въпроса за качеството на процеса и производството (уредеността, сигурността и информацията на производството, безпристрастността на съдиите, подготовката и ролята за постигане на споразумение в гражданските дела, навременност) и 4 въпроса за решението (справедливост, основания, използван език, навременност на решението). Скалата за оценка беше от лоша, задоволителна до добра. За първи път това проучване сред клиентите беше не само за страните, но и за свидетелите. Страните и свидетелите получиха връзка към дигиталното проучване и хартиена форма на анкетата. Повечето отговори бяха дадени на хартиен носител. Те са цифровизирани от служителите на Окръжния съд. Един окръжен съд се опита да използва интервюта с клиенти в съдебната палата, но само няколко клиенти се интересуваха от участие.

През 2020 г. проучването за заинтересованите страни (адвокати, прокурори) и съдии беше организирано изключително цифрово. Имаше по-голямо ниво на участие на заинтересованите страни, отколкото техните клиенти, въпреки факта, че проучването на заинтересованите страни беше далеч по-дълго (и по този начин потенциално би смекчило широкото участие). В тази група броят на потенциалните респонденти е около 200 и обикновено отговорите са около 50. В проучването през 2020 г. е увеличена възможността за даване на отворени отговори в допълнение към точковата скала.

Резултати: Целта на оценката е да има всестранна и възможно най-изчерпателна картина на качеството на правосъдието. Тя служи като инструмент за непрекъснато усъвършенстване и за съдебно обучение. Това не е инструмент за надзор или контрол на съдиите. Всички оценки се извършват анонимно и се занимават с целия съд. Оценката също така предоставя обща рамка за дискусии относно качеството и отваря концепцията за присъждане и дебата за широката общественост. Докладите за оценката на качеството през 2007 г. и 2013 г. са публикувани и са на уебсайта на Апелативния съд в Рованиеми. Докладът за оценка за 2020 г. ще бъде публикуван през

2021 г. Апелативен съд в Рованиеми също е разработил метод за оценка на качеството в техния съд въз основа на CAF (Обща рамка за оценка, общ европейски инструмент за управление на качеството за публичния сектор). Той е стартирал през 2014 г. и е непрекъснат процес в цикъл от три години. Първата година е за самооценка на съдебния персонал, следващата година се провеждат анкетите за клиентите и заинтересованите страни, а последната година е за експертната оценка. През пролетта на 2021 г. продължава проучване за клиентите, свидетелите и аудиторията на уебсайта на Апелативния съд в Рованиеми.

Новосъздадената финландска национална съдебна администрация проучва възможността да проведе проучване сред потребителите на съда.

2.5.3. Проучване сред потребителите на съда в Испания

Проучване сред потребителите на съда ще бъде проведено в цяла Испания през 2021 г. Проучването е за „имиджа на правосъдието в испанското общество“.

Методология: Проучването се извършва от аналитична агенция, която преди това е извършвала подобни проучвания от името на испанския съвет, включително във връзка с въпросника за съдиите. Проучването се основава на интервюта, проведени чрез произволен избор на телефонни номера. Въпросникът съдържа въпроси относно общото впечатление на респондентите за това как функционира правораздаването в Испания в момента и как функционират съдилищата при различни видове дела и т.н. Респондентите са питани и за тяхното общо схващане за независимостта на съдиите в решенията и дали има натиск върху съдиите във връзка с техните решения и от кого. Включени са въпроси, свързани конкретно с респонденти с опит със съдебно дело. Тези респонденти са питани, наред с други неща, дали са се чувствали комфортно, отношението, което са получили от съдебния персонал и дали са разговаряли лично със съдията, и ако да, дали са имали впечатлението, че съдията е достъпен. Въпросникът включва данни за социално-демографска класификация на респондента, включително материално състояние и ниво на образование.

Резултати: Проучването беше разпространено сред 1000 произволно избрани човека, които бяха интервюирани по телефона и също им бяха зададени въпроси относно евентуалния им опит с поява в съд. Организацията, отговаряща за проучването, е работила в продължение на години за съвета и се води от много престижен професор по социология. Според испанския съвет, резултатите от проучването показват, че имиджът на правосъдието в испанското общество е забележимо по-добър отколкото обичайно се предполага. Резултатите показват, че 47% от участниците в проучването са имали личен контакт с правораздаването. Що се отнася до независимостта, проучването показва, че 44% от респондентите смятат, че съдиите в Испания принципно действат при абсолютна независимост, а сред лицата, които не са потребители на съда – 42%.

В доклад по проучването, резултатите са обобщени наред с другото: Правораздаването се възприема като институция, която е напълно надеждна при

изпълнението на основните функции. Информацията, обичайно предоставяна от медиите, въпреки че се разглежда от огромното мнозинство от гражданите като непълна и изопачена, допринася за поддържането на основна рамка от стереотипи, понякога с корени в далечното минало. Въпреки това, половината от гражданите, които са имали контакт с правосъдната система, са с преживяването, че контактът изглежда да е решаващият корективен фактор в тези възприятия. Правосъдната система се възприема от респондентите като недостъпна за корупция, и се счита, че е сериозно и хронично пренебрегвана по отношение на ресурсите, от които се нуждае за да функционира правилно; следователно тя е сериозно засегната в своята функционална ефективност. Респондентите остават и с впечатлението, че съдебната власт е под постоянен натиск от широк кръг от сектори и институции. Това усещане поражда значителна степен на безпокойство и подозрения сред гражданите: в състояние ли са съдилищата, при тези обстоятелства, да бъдат действително напълно независими? Един по-близък поглед към отговорите на този въпрос разкрива, че, в крайна сметка, само малка част (24%) вярва, че съдебната власт може понякога да се поддаде на оказвания спрямо нея натиск.

2.5.4. Проучване сред потребителите на съда в Дания

В периода 2019-2022 г. съдилищата на Дания са поставили стратегическа цел за фокусиране върху потребителите. В резултат от това датската съдебна администрация проведе, в сътрудничество с външни консултанти, национално проучване сред потребителите на съда, което да бъде осъществено в началото и в края на стратегическия период. Целта на проучването е да изследва и идентифицира нуждите и очакванията на потребителите на съда и да наблюдава как съдилищата ги изпълняват, да осигури изходна линия за стратегическата работа и да идентифицира и формулира важни подобрения и промени, за да гарантира, че в срещата между потребителите и съдебната система се създава повече стойност. Първото съдебно проучване сред потребителите беше проведено през есента на 2020 г.

Методология: Проучването сред потребителите беше проведено сред основните потребители на съдилищата, включително страните по делото и техните представители и се прилага за всички видове дела във всички съдилища. Това е с цел да се осигури представителността на проучването. Проучването сред потребителите се състои от две стъпки. 1) Количествен въпросник, изпратен цифрово до професионални и непрофесионални потребители. 2) Качествени интервюта с няколко професионални и непрофесионални потребители. Въпросникът включва основни въпроси и 14 теми от анкетата. 14-те теми на изследването се отнасят до теми, простиращи се от еднообразие в различните съдилища до справяне с Covid-19. Той също така съдържа въпроси относно опита на потребителите дали са били третирани справедливо, дали са разбрали какво е казал съдията и дали са разбрали решението.

Резултати: От резултат 5, общата средна стойност за всички резултати е 4,4. Потребителите на съда бяха попитани дали смятат, че са били третирани с уважение от съда и тук резултатът е 4,7. Не са били питани директно за опита си по отношение на независимост или безпристрастност. На въпрос дали са разбрали какво каза съдията,

резултатът е 4,8. Въпреки че този общ резултат показва, че потребителите на съда са доволни, има три специфични фокусни области, които са с нисък резултат спрямо средния отговор.

Еднообразието е темата, която със своите 3,6 точки от 5, отбелязва най-ниското ниво в потребителското проучване. Често потребителите подчертават, че съдилищата решават своите задачи непоследователно и че имат различни изисквания и предлагат различно ниво на обслужване, например разлики в съдебното време и съоръжения. Времето за разглеждане на делата е друга област, в която има по-малко удовлетворение сред потребителите, особено по наказателни дела, граждански дела и семейни дела, които често са спешни случаи, където бързата обработка на делата е особено ценена. Времето за обработка на делата все пак има общ процент на удовлетвореност от 4,1 от 5. Процедурата по поземлена регистрация е последната тема, която поражда подобрене с оценка 4,2.

В допълнение към тези наблюдения, анкетата сред потребителите на съда показва няколко интересни връзки, върху които съдилищата да разсъждават. Може да се забележи, че по-възрастните потребители обикновено показват по-голямо удовлетворение от работата на съдилищата, отколкото по-младите потребители. Вижда се също, че има връзка с нивото на удовлетвореност и изхода на делото. Страните, които са спечелили, като цяло са по-доволни от страните, които са загубили дело, но най-доволни потребители са тези, които са се договорили за споразумение.

Като продължение на проучването на потребителите на съда, датската съдебна администрация ще продължи да преглежда и анализира резултатите от събраните данни. Целта е да се намерят области и процедури за по-нататъшна работа по подобряване. Резултатите от тази работа ще бъдат тествани, когато проучването се повтори в края на стратегическия период.

2.5.5. Проучване сред потребителите на съда в Румъния

В Апелативния съд в Тимишоара и съдилищата под неговата юрисдикция от 2008 г. се прилага проучване относно възприятието на участниците в акта на въздаване на правосъдие за дейностите на съдилищата.

Методология: В първоначалната си форма въпросникът беше разпространен на хартиен носител, на входа на съда и в адвокатската колегия, нотариата, съдебните изпълнители и др. Попълнените въпросници се поставяха в кутия на входа на сградата. След това данните от попълнените въпросници бяха въведени ръчно в таблици по категории отговори и заключенията бяха включени и в годишния преглед на съда. През 2015 г. беше създаден консолидиран формуляр на въпросника в Апелативния съд в Тимишоара и другите апелативни съдилища в Румъния. Въпросникът може да бъде попълнен чрез достъп до уебсайтовете на съдилищата. По този начин въпросникът стана по-достъпен поради начина за попълването му и поради вида и начина, по който бяха формулирани въпросите и защото беше адресиран до потребителите на съда и законните представители и основан на техния опит в съда. През последните 5 години

форматът на хартията отпадна и въпросникът е достъпен само онлайн.

Резултатите също се публикуват онлайн.

2.5.6. Проучване сред потребителите на съда в Нидерландия

Част от системата за качество на съдебната власт в Нидерландия е измерването на качеството. Измерването се състои от редовни проучвания сред потребителите на съда, проучвания сред служителите и външен преглед на съдилищата. Проучвания сред съдебните потребители са проведени през 2011 г., 2014 г. и 2017 г. Следващото проучване се планира, но планирането му е засегнато от пандемията. Най-новото проучване се отнася до страните в процеса, жертвите на престъпления, професионалните съдебни потребители (адвокати, прокурори) и – като специфична група – куратори (назначени от съда ликвидатори при несъстоятелност). Проучването предоставя резултати за всички съдилища общо и поотделно и разграничава според областта на правото. Проучванията се отнасят до различни теми, като съдебното поведение е важна категория. Проучването не задава директно въпроса за независимостта на съдията, но пита за неговата безпристрастност и свързани с това теми, като например дали съдията е бил добре подготвен, изслушвал е внимателно, взел е респондента на сериозно и т.н.

Методология: Страните по споровете и жертвите попълват въпросник лице в лице след изслушвания с възможност да го направят онлайн след това (отговор от 3406 страни и 217 жертви). Професионалните съдебни потребители, включително кураторите, получават онлайн въпросник (отговор 2894 професионални потребители и 190 куратори). Броят на наблюденията беше достатъчно голям, за да позволи подробни резултати за страните и професионалните съдебни потребители (отправна точка 30 наблюдения). Стойностите за жертвите и кураторите позволяват само заключения на национално ниво. Проучването е обявено публично сред компании, специализирани в пазарни проучвания, и е администрирано и отчетено от избраната компания.

Резултати: Докладът е публикуван на уебсайта на съдебната власт. Проучването дава възможност за широк спектър от сравнения между съдилищата и между областите на правото. На национално ниво през 2017 г. 82% от страните по спорове са били (много) доволни от безпристрастността на съдиите, 78% от жертвите и 84% от професионалистите.

2.6. Начин на провеждане на проучването/ събиране на данни

В описаните по-горе потребителски проучвания са използвани различни методи за събиране на данни за опита на съдебните потребители. Разликите се дължат на факта, че възможностите за събиране на данни не са еднакви в цяла Европа, тъй като има разлики например в нивото на образование и цифровото ниво на населението. Съществуват и практически разлики, например в нивото и формата на информация за

контакт, която съдилищата имат относно съдебните потребители в различни държави. Освен тези практически съображения, избягването на селективен отговор понастоящем може да изисква комбинация от цифрови и нецифрови методи на поход към съдебните потребители.

В някои държави членки събирането на цифрови данни е трудно да се приложи и тук е необходим различен подход за извършване на цифрово проучване. Когато потребителите на съдилищата не разполагат непременно с цифров достъп, е необходимо проучването сред потребителите на съда да се извърши на хартиен носител или по пощата или по телефона.

Основната цел във връзка с получаване на полезни данни трябва да бъде всяка държава членка да търси гражданите там, където те са достъпни. Чрез споделяне на знания със страните, които са участвали в пилотния проект или са провели собствено проучване сред съдебните потребители, е демонстрирано, че следните платформи могат да бъдат използвани за осъществяване на връзка с потребителите.

- Цифрова публикация
- QR код
- Онлайн въпросник
- E-mail
- Поща
- Телефон (интервю)
- Хартиена форма

Списъкът не е изчерпателен и единият метод не изключва другия. В много случаи е необходимо да се използват различни методи за осъществяване на връзка с различни целеви групи. От решаващо значение е съдилищата да достигнат до своите потребители, за да има валидност проучването сред потребителите на съдилищата.

Би било интересно в бъдеще да се проучи това по-отблизо, за да се разбере кои методи са най-оптимални за използване от държавите, за да осигурят висока степен на отговори в проучването. Може да бъде интересно и ако ЕМСС обмисли провеждането на проучване на ЕМСС относно възприятията на потребителите за независимост във всички държави членки и наблюдатели.

Опитът показва, че въпросникът трябва да бъде преведен на езиците, които се говорят във всяка държава членка и наблюдател, за да се постигне по-голям брой отговори и по-сигурно разбиране на въпросите. Това, от друга страна, означава, че могат да възникнат различия в разбирането на преведения текст.

2.7. Препоръки за последващата работа

Опитът от работата в тази група показва, че много държави членки и наблюдатели на ЕМСС все още не са склонни да извършват проучвания сред съдебните потребители и, ако се провеждат такива проучвания, те обикновено се фокусират върху обработка на дела, обслужване и др., и по-рядко върху опита на потребителите на съда с независимостта. В някои изследвания обаче, на потребителите са задавани въпроси за

безпристрастността на съда / съдията, което също е начин да се проучи независимостта и често е по-лесно за разбиране за средностатистическия потребител на съда.

Групата отново препоръчва и настоятелно призовава държавите членки и наблюдатели на ЕМСС да провеждат национални проучвания сред потребителите. Тя също така препоръчва проучванията не само да се отнасят до физическите условия, времето за обработка на делата и услугите и т.н., но също така да включват важни въпроси относно опита на съдебните потребители със съдилищата по отношение на действителната независимост. Групата сега представи въпросник, който може да бъде използван незабавно от всички държави в тази важна работа. Надяваме се, че въпросникът може да улесни работата по подготовката на повече проучвания сред съдебните потребители. Вдъхновение за методология и изпълнение може да се намери в описанията по-горе за проучванията, които наскоро бяха проведени или се провеждат в държавите членки и наблюдатели на ЕМСС. Въпросникът на ЕМСС се фокусира върху независимостта, но също така би било възможно, и в много страни вероятно се смята за предимство, да се комбинира въпросникът на ЕМСС за съдебните потребители със съвместно национално проучване, което също включва въпроси относно обслужването от персонала, цифровия достъп, качеството на решенията и други въпроси.

За да популяризира важната работа на проучванията сред потребителите на съдилищата, с фокус върху независимостта, като част от работата през следващата година, групата може да обмисли изготвянето на вдъхновяващ списък от съответни въпроси, базиран на опита, придобит от държавите, провели потребителски проучвания. ЕМСС няма намерение да изготвя общ наръчник за изготвяне на проучвания сред потребителите на съда, тъй като тази работа вече е извършена от СЕРЕJ в неговия наръчник за провеждане на проучвания за удовлетвореност (СЕРЕJ 2016). Работата на ЕМСС все още ще бъде фокусирана върху аспекти на възприеманата независимост.

При по-нататъшната работа трябва също да се има предвид, че правните системи на отделните държави членки и наблюдатели са различни и че може да са необходими корекции или модификации на въпросите на място за подобряване на валидността и представителността. Би било уместно да се вземат предвид и характеристиките на всеки национален съд или юрисдикция, например по отношение на превъзходството на съдебното заседание или на писмените процедури, момента на произнасяне на решение и т.н.

Групата, също така, е разгледала възможността за провеждане на еднообразно проучване сред потребителите на съда за независимост едновременно във всички държави членки и наблюдатели. Това би предоставило много ценна информация за състоянието на опита на съдебните потребители във връзка с възприеманата съдебна независимост и би било важно и необходимо допълнение към следващата работа за укрепване на независимостта и отчетността. Поради тази причина основното предложение на групата е да се продължи работата и в идните години да се проведе пълномасщабно проучване сред потребителите на съдилища сред съдебни

потребители във всички държави членки и наблюдатели на ЕМСС. В тази работа трябва да се отчете също така, че такова широко проучване ще трябва да се извърши вероятно в сътрудничество с професионална компания, специализирана в пазарно проучване, която ще изисква от ЕМСС да получи необходимото финансиране за провеждане на такова проучване. В тази връзка трябва да се обмисли и включването на представители на академичните среди, които да подпомогнат преразглеждането на въпросника и, не на последно място, по отношение на тълкуването на резултатите, които произтичат от изследването.

Поради това, в последващата работа, ще бъде относимо да се гледа как може най-добре да бъде организирано едно съвместно проучване сред потребителите, включително дали то следва да бъде осъществено от отделните държави от един и същи въпросник или следва да бъде управлявано централно. Също така ще бъде необходимо да се обмисли методологията, за да се използва типът разпространяване, който дава най-представителен резултат. Освен това, трябва да бъдат изчислени разходите и да се изготви заявление.

Работата по съвместно проучване ще трябва да бъде одобрена и, след като бъде одобрена, проследена от проектната група. Поради това подгрупата, която е извършила работата през тази година, предполага, че по-нататъшната работа по проучвания сред потребителите на съда е включена в основния проект за независимост, отчетност и качество и че провеждането на проучвания сред потребителите на съда е включено в цикъла за подобряване.

Част 3 – Качество на съдебната власт

3.1. Обща информация

От 2015 г. продължава работата по разширяване и развитие на индикаторите за качество на правосъдието. Принципите и визиите за качество, включени във въпросника за качеството, са изчерпателно изложени в предишни доклади ([ENCJ 2020](#), стр. 47-59). Както беше обсъдено в предишни доклади, първоначално беше разработен и приложен пилотно набор от индикатори за три съдебни системи. Индикаторите бяха усъвършенствани и въпросник, базиран на усъвършенстваните показатели, беше разпратен до всички членове и наблюдатели, за да бъде попълнен. Както е посочено в доклада за 2018 г., са установени някои усложнения.

Съответно беше решено, че групата ще предприеме следните дейности:

- (1) Всички съвети следва да приемат рамка, която определя тяхното участие в гарантирането и насърчаването на качеството на правосъдието и техния подход към него, и да подобрят качеството на правосъдието, като изследват профилите на своите държави, вземайки предвид общите препоръки.
- (2) Подобряване на индикаторите за качество чрез задълбочен анализ и размисъл върху резултатите до момента и възникналите проблеми.
- (3) Включване на качеството в разработването на формата на проучване сред съдебните потребители.
- (4) Анализ на съществуващи външни данни за качеството на правосъдието за използване от тях в системата от индикатори.

Приоритет беше работата, описана под номер (2), и подгрупата, занимаваща се с качеството, се фокусира върху преразглеждане и прецизиране на въпросника и изготвяне на проект на доклада. Докладът за независимостта, отчетността и качеството на правосъдието за 2018/2019 г. беше приет от Общото събрание през юни 2019 г. На Общото събрание беше решено ревизирият въпросник да се изпрати, въз основа на прецизираните индикатори, до всички членове и наблюдатели, като бъде попълнен до края на 2019 г.

3.2. Развятия

Работата на подгрупата по качеството беше силно повлияна от пандемията от Covid-19. Преработеният въпросник беше изпратен в края на 2019 г. и отговорите бяха получени и анализирани в началото на 2020 г. Достатъчен напредък беше постигнат преди въздействието на пандемията от Covid-19 в цяла Европа, за да позволи на подгрупата да изготви доклад въз основа на работата, свършена преди отмяната на планираната за март 2020 г. среща в Париж. Вместо лични срещи, които трябваше да се проведат два пъти през март и април, беше решено проектът на доклад да бъде изготвен и

предоставен на членовете на проектната група за техните наблюдения и коментари на две виртуални срещи, проведени на 28 и 30 април 2020 г. На виртуалните срещи бяха обсъдени резултатите от преработения въпросник.

Резултатите разкриха някои трудности и слабости с методологията, приета в ревизирия въпросник ([ENCJ 2020](#), стр. 63-70). ЕМСС реши да публикува данните независимо от факта, че резултатите трябва да бъдат третирани като временни или квалифицирани поради присъщите ограничения на въпросника. Докладът представи резултатите от „неприключена работа“. Беше постигнато съгласие, че е необходим допълнителен анализ на въпросника и че някои от индикаторите и точкуването трябва да бъдат прецизирани, за да се намалят, ако не се премахнат, аномалии или неинформативни резултати и да се получат по-нюансирани и представителни данни.

3.3. Работата тази година

След среща на координаторите на подгрупите в края на септември 2020 г. бяха организирани срещи на подгрупата по качество. Основната цел на подгрупата беше да усъвършенства и подобри въпросника. Оказа се трудно да се организират срещи на подгрупата поради сериозното въздействие на Covid-19 в юрисдикциите към края на 2020 г. Напредъкът при обсъждането и преработването на въпросите беше особено трудно в среда на дистанционна работа. Проблемите се задълбочиха от факта, че срещите бяха много по-кратки от предишните срещи, на които участниците присъстваха лично. През януари 2021 г. беше признато, че задачата, която трябва да се предприеме, е по-голяма от първоначално предвидената и ще е необходимо повече време за текущата работа. Подгрупата увеличи честотата на своите срещи в опит да преодолее тези ограничения. В рамките на пет виртуални срещи, проведени в продължение на няколко седмици между януари-май 2021 г., подгрупата щателно обсъди и анализира различните индикатори. Беше решено въпросникът да бъде разгледан във връзка с резултатите във всяка държава, като всяка участваща държава в подгрупата беше помолена да анализира дали въпросникът адекватно улавя качеството в съдебната система по отношение на всеки от индикаторите.

Основните изменения, направени в индикаторите, се фокусираха върху яснотата на езика и усъвършенстването на въпросите във всеки индикатор, за да се гарантира, че те са ясно разбираеми. В резултат на това дискусиите се концентрираха върху преразглеждане/ преформулиране, изключване на двусмислени (и/ или прекалено обективно/ субективно формулирани) въпроси и разширяване на въпросите чрез включване на допълнителни аспекти, за да се гарантира, че аспектът на качеството, идентифициран в основния индикатор, е по-ефективно уловен.

Това беше продължително и сложно упражнение, което беше възпрепятствано от времеви ограничения и ангажименти, обмен и преглед на множество проекти и предложения и различните пречки, присъщи на естеството на виртуалните срещи. В резултат на това, поради продължителността на работния процес, беше предложено да се отложи работата по оценяването за следващата година, за да се фокусират правилно времето и усилията върху преразглеждането на индикаторите.

Преработеният списък с индикатори за качество и въпросите към него са изложени в Приложение III.

Преработеният въпросник може да бъде намерен в Приложение IV.

Трябва да се отбележи, че е предвидено да се преразгледат индикатори A1 и A2. След задълбочени дискусии по време на срещите по тези показатели, в крайна сметка беше решено да се отложи финализирането на прегледа на тези показатели до следващата година, заедно с работата по оценяването на всички въпроси. Предложените изменения на индикатори A1 и A2, които се преглеждат, могат да бъдат намерени в Приложение V.

3.4. Следващи стъпки

Препоръчваме през следващата година проектната група да предприеме следните стъпки:

- (1) Точкуването да бъде прегледано от проектната група в светлината на резултатите от въпросника и допълнителните наблюдения от членове и наблюдатели.
- (2) Индикатори A1 и A2 да бъдат преразгледани и ревизирани.
- (3) Да бъде изпратен преработен въпросник.
- (4) Ролите и компетенциите на всеки от съветите за гарантиране и насърчаване на качеството на правосъдието трябва да бъдат определени и съветите трябва да приемат конкретни планове, като вземат предвид профилите на техните държави и общи препоръки, за подобряване на качеството на правосъдието в своята юрисдикция.
- (5) ЕМСС продължава да напредва към разработването на визия за качество на правосъдието. В светлината на резултатите от въпросника отделните съвети ще определят областите, в които има потенциал за подобряване на качеството, и ще предприемат подходящи стъпки за постигане на такова подобрене

Приложение 1 – Проучване сред съдиите за тяхната независимост

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ НА Проучване сред професионални съдии за тяхната независимост

МОЛЯ, ПРОЧЕТЕТЕ ВНИМАТЕЛНО СЛЕДНИТЕ УКАЗАНИЯ

- I. Периодът, за който се отнасят отговорите на всички въпроси, са последните три години (т.е. от м. януари 2019 г.), освен ако не е посочено друго.
- II. В случай, че не е посочено друго, отговорите на въпросите следва да са:

Категорично не съм съгласен

Не съм съгласен

Не съм сигурен

Съгласен съм

Напълно съм съгласен
- III. Моля, бъдете сигурни, че самоличността и личните Ви данни няма да бъдат събрани. Анонимността Ви е гарантирана.
- IV. Моля да посочите името на страната, в която заседавате като съдия. Данните от проучването ще бъдат публикувани за всяка страна поотделно.
- V. Моля отбележете, че проучването е предназначено и се отнася за професионални съдии във Вашата страна на пълно и непълно работно време. Следователно, отговорите на всички въпроси трябва да бъдат единствено от професионални съдии.

МОЛЯ, ОТГОВОРЕТЕ НА ВСЕКИ ОТ СЛЕДВАЩИТЕ ВЪПРОСИ:

Страната, в която заседавам като съдия, е

Моят пол е Мъж Жена Определям се по друг начин Не желая да отговарям на този въпрос

Моят опит в съдебната система е (години трудов стаж като съдия):

- 0-5 г.
- 6-10 г.
- 11-15 г.
- 16-20 г.
- 21-25 г.
- Над 25 години

Работя предимно в: (само един отговор)

- Първоинстанционен съд
- Апелативен съд
- Върховен съд/Касационна инстанция

Разглеждам предимно: (само един отговор)

- наказателни дела
- административни дела
- граждански (включително семейни) дела
- граждански и наказателни дела в еднаква степен
- граждански, административни и наказателни дела в еднаква степен

Член съм на съдийска асоциация:

- Да
- Не

1a. През последните три години съм бил(а) подложен(а) на неправомерен натиск да взема решение по дело или част от дело по конкретен начин.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

1b. В случай, че сте били обект неправомерен натиск, каква е била честотата на оказването му? (1b само ако сте отговорили на 1a съгласен съм/напълно съм съгласен)

- Много рядко
- Понякога
- Редовно

1c. От кого? (Възможни са няколко отговора).

- Конституционен съд
- Съвет на съдебната власт
- Ръководство на съд
- Правителство
- Медии
- Други съдии (включително съдийски асоциации)
- Парламент
- Страните и техните адвокати
- Прокуратура
- Социални медии
- Върховен съд

2a. Считаю, че през последните три години в моята страна отделни съдии са приели подкупи (получили са пари) или са се ангажирали с други форми на корупция (приели са непарични подаръци или услуги) като стимул, за да решат дело (дела) по определен начин.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

2b. В случай, че сте съгласен или сте напълно съгласен с 2a, случвало ли се е това:

- Много рядко
- Понякога

Редовно

3а. През последните три години съм бил засегнат от заплаха, от действителни, дисциплинарни или други официални действия, заради това как съм решил дадено дело.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

3б. В случай, че сте били обект на подобна заплаха или действия, от кого? (Възможни са няколко отговора)

- Съвет на съдебната власт
- Ръководство на съд
- Правителство
- Други съдии (включително съдийски асоциации)
- Парламент
- Страните и техните адвокати
- Прокуратура
- Върховен съд

4. През последните три години моите решения или действия са били пряко засегнати от предявяване на иск, или заплаха от предявяване на иск, за поемане на лична отговорност.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

5. Вярвам, че през последните три години дела са разпределяни на съдии по начин, който не е в съответствие с установените правила и процедури, за да се повлияе върху изхода по конкретното дело.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

6а. Вярвам, че през последните три години съдиите в моята страна са били първоначално назначени не единствено въз основа на техните способности и опит.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен

4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

6b. Вярвам, че през последните три години съдиите в моята страна са назначавани във Върховния съд/Касационната инстанция не единствено въз основа на техните способности и опит.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

6с. Вярвам, че през последните три години съдиите в моята страна в първоинстанционните и апелативните съдилища са били повишени/назначени на друга длъжност не въз основа на техните способности и опит (Имайте предвид, че опитът може да включва старшинство).

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

7а. Вярвам, че през последните три години решенията и действията на някои съдии в моята страна са били неправилно повлияни от действителни или очаквани действия на медиите (напр. преса, телевизия или радио).

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

7b. Вярвам, че през последните три години решенията и действията на някои съдии в моята страна са били неправилно повлияни от действителни или очаквани действия посредством публикации в социални медии (напр. Facebook, Twitter или LinkedIn).

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

8. Вярвам, че през последните три години моята независимост като съдия, е уважавана от:

	1. Категорично не съм съгласен	2. Не съм съгласен	3. Не съм сигурен	4. Съгласен съм	5. Напълно съм съгласен	6. Не съществува
Асоциация на съдиите						
Конституционен съд						
Съвет на съдебната власт						
Ръководство на съд вкл. председател на съд						
Правителство						
Адвокати						
Медии (напр. преса, телевизия или радио)						
Парламент						
Страните в съдебния процес						
Прокуратура						
Социални медии (напр. Facebook, Twitter или LinkedIn)						
Върховен съд						

9. През последните три години са настъпили промени в моите условия на труд, които негативно са засегнали моята независимост. Моля, посочете за всяка категория:

	1. Категорично не съм съгласен	2. Не съм съгласен	3. Не съм сигурен	4. Съгласен съм	5. Напълно съм съгласен	6. Не е приложимо
Заплащане, пенсии, пенсионна възраст						
Работно време						
Натовареност						
Ресурси на съда						
Дигитализация						
Поведение на работа ¹						

¹Включително сексуален тормоз и дискриминация

10. През последните три години трябваше да вземам решения в съответствие с насоки, разработени от съдии в противоречие с моето професионално мнение. (по избор - насоките не включват задължението да се следват предишни такива)

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

11a. През последните три години ръководството на моя съд е оказвало натиск върху мен, за да реша отделни дела по определен начин.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

11b. През последните три години ръководството на моя съд е оказвало неправомерен натиск върху мен, за да реша отделни дела за конкретно време.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

11c. През последните две години ръководството на моя съд е оказвало неправомерен натиск върху мен, за да постигна производствени цели (брой разгледани дела).

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

12. Вярвам, че през последните три години в моята страна съдебните решения, които са били срещу интересите на правителството обикновено са били приложени/изпълнени.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

13. Вярвам, че независимостта на съдебната власт в моята страна се засилва, като част от правосъдното пространство на Европейския съюз, перспективата да бъде част от Европейския съюз или като част от ЕИП¹

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

14. По скала от 0 до 10 (където 0 означава „изобщо не са независими“, а 10 означава „възможно най-високата степен на независимост“).

Професионалните съдии в моята страна са:

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

изобщо не са независими

напълно независими

15. По скала от 0 до 10 (където 0 означава „изобщо не са независими“, а 10 означава „възможно най-високата степен на независимост“).

Като съдия аз

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

изобщо не се чувствам независим

се чувствам напълно независим

16. Отговорете само, ако във Вашата страна съществува Съдебен съвет: По скала от 0 до 10 (където 0 означава „изобщо не са независими“, а 10 означава „възможно най-високата степен на независимост“).

Съдебният съвет в моята страна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

изобщо не е независим

е напълно независим

17. Отговорете само, ако във Вашата страна съществува Съдебен съвет: Вярвам, че в моята страна Съветът на съдебната власт разполага с подходящите механизми и процедури, за да защитава ефективно съдебната независимост.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

¹ Единствено за Норвегия

6. Не е приложимо (няма съдебен съвет)

18. Откакто започнах да работя като съдия моята независимост:

- Се е подобрила много
- Се е подобрила малко
- Останала е същата
- Малко се е влошила
- Много се е влошила

19. Вярвам, че в моята страна съдиите се придържат към високи етични стандарти.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

20. Вярвам, че в моята страна неправомерните действия от страна на съдиите се разглеждат ефективно по подходящ начин от съдебните органи.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

21. В моята страна корупцията в съдебната система се разглежда ефективно от съдебните органи.

1. Категорично не съм съгласен
2. Не съм съгласен
3. Не съм сигурен
4. Съгласен съм
5. Напълно съм съгласен

Приложение 2 – Консолидиран въпросник за съдебните потребители

Уважаеми госпожо/господине,

Настоящият въпросник е част от оценка на качеството на правосъдната система, съсредоточена върху качеството, независимостта и безпристрастността на съдебната власт. Въпросникът е част от европейските усилия за осигуряване и засилване на независимостта и качеството на съдебните системи.

Вашето мнение и предложения са важни за нас и ще ви бъдем благодарни, ако отделите малко време да отговорите на въпросите по-долу. Въпросникът е анонимен и гарантираме, че отговорите Ви ще бъдат обработени при най-стриктна конфиденциалност.

Въпрос 2 трябва да бъде отговорен само от страна, свидетел и жертва по наказателно дело.

За Вас. Моля, отбележете относимия/те отговор/и:

А. В какво качество се явявате пред съда днес?

- Като страна по делото
- Свидетел
- Жертва по наказателно дело
- Адвокат/представител на страна по делото
- Друго

В. Пол?

- Мъж
- Жена
- Определям се по друг начин
- Предпочитам да не отговарям

С. Възраст?

- Под 18 г.
- 18 – 30 г.
- 31 – 50 г.
- 51 – 65 г.
- 65 г. и повече
- Предпочитам да не отговарям

1. За Вашия опит в съда днес? Моля, отбележете относимия/те отговор/и:

А. Ако сте страна по дело – какъв беше резултатът по Вашето дело?

- Успешен
- Частично успешен
- Неуспешен
- Отложено
- Все още не знам

В. Заседанието започна навреме

- Да

- Не
- Не е приложимо

С. Заседанието беше отложено за друг ден:

- Да
- Не
- Не е приложимо

Д. Всички документи бяха налични достатъчно време преди разглеждането на делото:

- Да
- Не
- Не е приложимо

2. Разбрах ясно:

(На въпрос 2 трябва да отговарят само страна по делото, свидетели или жертви по наказателно дело)

А. Въпросите по делото

- Да
- Не
- Не е приложимо

В. Процедурата

- Да
- Не
- Не е приложимо

С. Задължението ми пред съда

- Да
- Не
- Не е приложимо

Д. Моите права по време на разглеждането

- Да
- Не
- Не е приложимо

3. Съдията изслуша внимателно моята страна по делото:

- Да
- Не
- Не е приложимо

4. Съдията се отнасяше към всички страни и техните представители с уважение:

- Да
- Не
- Не е приложимо

5. Съдията се отнасяше към всички страни и техните представители безпристрастно:

- Да

- Не
- Не е приложимо

6. Уверен съм, че делото беше (или ще бъде) решено по справедлив начин:

- Да
- Не
- Не е приложимо

7. Ако не сте уверени, че делото ще бъде (или е било) решено по справедлив начин, защо? (Възможен е повече от един отговор):

- Не смятам, че съдията беше подготвен адекватно за изслушването
- Не смятам, че съдията действаше по компетентен и професионален начин
- Намирам, че съдията не притежава комуникационни умения
- Не смятам, че процедурите бяха открити и прозрачни
- Не смятам, че съдията обясни неговите/нейните мотиви правилно
- Намирам, че една от страните/техен представител може да е оказал неправомерен натиск върху решението
- Друго (моля, посочете тук):

8. Имате ли чувството, че съдията (ите) по Вашето дело е (са) бил(и) независим(и) при воденето на делото. (При скала от 0 - 10, където 0 означава "изобщо не е независим", а 10 означава "най-високата възможна степен на независимост). Моля, отбележете съответното поле.

]

☐ 0	☐ 3	☐ 6	☐ 9
☐ 1	☐ 4	☐ 7	☐ 10
☐ 2	☐ 5	☐ 8	

Бележка:

Независимата съдебна система е от съществено значение в демократичното общество. Независимият съдия не се поддава на политически натиск или друго неправомерно влияние.

Независимият съдия е безпристрастен и се отнася справедливо към всички страни.

9. Като цяло съм доволен от провеждането на изслушването на съдията (ите) (По скала от 0 - 10 (където 0 означава „изобщо не съм удовлетворен“, а 10 означава „най-високата възможна степен на удовлетвореност). Моля, отбележете съответното поле:

☐ 0	☐ 3	☐ 6	☐ 9
☐ 1	☐ 4	☐ 7	☐ 10
☐ 2	☐ 5	☐ 8	

10. Преди да дойдете в съда днес, очаквахте ли да бъдете третирани справедливо? (По скала от 0 - 10 (където 0 означава "изобщо няма очаквания", а 10 означава "най-високите възможни очаквания)).

Моля, отбележете съответното поле:

☐ 0	☐ 3	☐ 6	☐ 9
☐ 1	☐ 4	☐ 7	☐ 10
☐ 2	☐ 5	☐ 8	

11. Преди да дойдете в съда днес, имахте ли доверие в съдебната система? (По скала от 0 - 10 (където 0 означава "изобщо няма доверие", а 10 означава "най-високата възможна степен на доверие")). Моля, отбележете съответното поле:

☐ 0	☐ 3	☐ 6	☐ 9
☐ 1	☐ 4	☐ 7	☐ 10
☐ 2	☐ 5	☐ 8	

12. След като дойдохте в съда днес, увеличи ли се или се спадна доверието ви в съдебната система?

- Увеличи се (опитът Ви беше по-добър от очакваното)
- Спадна (бяхте разочаровани)
- Остана непроменено

Имате ли някакви предложения и коментари?

Благодарим Ви!

Приложение 3 - Ревизиран списък с индикатори за измерване на качеството на правосъдието

А. ИНДИКАТОРИ ЗА НАВРЕМЕННОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРОЦЕДУРИТЕ

А1. Стандарти за съдии относно продължителността на делата:

- Наличие на стандарти за време на първа инстанция и в апелативни съдилища;
- Обхват на стандартите (обща процедура или определени фази на процедурата);
- Реализиране на стандарти на практика в първоинстанционните и апелативните съдилища;
- Публичен достъп до информация за изпълнението на стандартите.

А2. Стандарти за страните относно продължителността на делата:

- Наличие на стандарти за време за страните на първа инстанция и в апелативните съдилища, напр. да представят документи;
- Правомощия на съда да налага санкции на страни, които не спазват стандартите за време
- Правомощия на съдиите да издават указания за управление на делата (за да съобразят процедурата с делото) в първоинстанционните и апелативните съдилища;
- Правомощия на съдиите да прилагат определената процедура, ако дадена страна не се съобрази.

А3. Съкратени процедури:

- Наличие на съкратени процедури по подходящи дела в първоинстанционните и апелативните съдилища.

А4. Дигитално завеждане на дела и дигитални процедури:

- Възможност за дигитално завеждане;
- Възможност за цифрови процедури, в смисъл, че всички комуникации са цифрови, с изключение на изслушването;
- Възможност изслушванията да се провеждат дистанционно;
- Възможност за страните да се информират дигитално за хода на своите дела;
- Наличие и развитие на онлайн механизми за разрешаване на спорове;
- Наличие на системи за следене и проследяване за страни, използващи онлайн механизми за разрешаване на спорове.

А5. Специализация на съдии:

- Наличие на достатъчен брой специализирани съдии в първоинстанционните и апелативните съдилища.

В. ИНДИКАТОРИ НА НАДЛЕЖНИЯ ПРОЦЕС ОТ ПЕРСПЕКТИВАТА НА ДОСТЪПНОСТТА

В6. Равнопоставеност на страните (финансиране и разходи):

- Наличие на система, при която публичното финансиране се предоставя на страните

без средства за провеждане на съдебните спорове от самите тях;

- Дали системата предвижда адекватно представителство на такива страни по делото за публична сметка
- Наличие на система за прехвърляне на разходите по съдебния процес на спечелилата съдебния процес страна към страната, загубила съдебния спор.

V7. Съизмерими усилия на съдиите:

- Наличие на правомощия за определяне на времето, определено за разглеждане на делото, в зависимост от неговата сложност, в първоинстанционните и апелативните съдилища
- Наличие на правомощия за намаляване на сложността преди съдебното заседание на първа инстанция и апелативно ниво

V8. Справяне с непристойно поведение:

- Правомощия на съдията да предприеме действия за предотвратяване на злоупотреби от страните по делото и / или техните адвокати
- Инструменти, с които съдията може да се намеси:
 - o Спиране или прекратяване на производството
 - o Ускоряване на производството
 - o Налагане на глоби
 - o Размяна на съдебните разноси
 - o Докладване пред дисциплинарен орган.

V9. Възможност за обжалване:

- Наличие на право на жалба за страната, загубила съдебния спор;
- Наличие на филтрираща система за предотвратяване на жалби, които са без основание, да продължат до разглеждане по същество;
- Въздействие на обжалването върху изпълнението на обжалваната заповед.

V10. Комуникация:

- Наличие на процедури на всички официални езици на страната;
- Наличие на съоръжения в съда за осигуряване на превод, когато е необходимо.
- Наличие на система за осигуряване на адекватен стандарт на превода

V11. Достъп за лица с увреждания:

- Наличие на специални процедурни и физически мерки за хората с увреждания.

V12. Условия за лица от уязвимите групи:

- Наличие на специални процедурни и физически мерки за уязвими хора.

С. ИНДИКАТОРИ ЗА КАЧЕСТВО НА СЪДЕБНИТЕ РЕШЕНИЯ

С13. Формат на решенията:

- Наличие на образци за решения в стандартизирани видове дела.

С14. Мотивиране на съдебните решения:

- Наличие на изискване за мотивиране на решения, по съществени въпроси по граждански дела и присъди по наказателни дела;
- Възможност съдиите да посочват само обобщени мотиви, когато е уместно (например да ускорят процедурите);
- Изискване за устни решения (ако е разрешено) да бъдат записани и предоставени на страните;
- Изискване за транскрипция на устни решения по граждански дела и устни присъди по наказателни дела.

С15 Яснота на съдебните решения:

- Основни получатели, за които са съдебните решения трябва да се разбират от:
 - o Страните
 - o Обществено като цяло
 - o Други съдии (като апелативни съдилища или Върховен съд)
 - o Академичните среди
 - o Оценяващи органи.
- Наличие на задължение за използване на език, който е ясно разбираем
- Съществуването на система (извън обжалването) за гарантиране, че съдебните решения са ясно разбираеми

С16. Оценка на качеството на съдебните решения:

- Наличие на инструмент за редовно оценяване на качеството на съдебните решения
- Орган, отговарящ за оценката.

С17. Оценка на работата на съдиите:

- Наличие на система за оценка на работата на съдиите
- Орган, отговарящ за оценката
- Връзка с анкета за удовлетвореност на потребителите в съда.

С18. Обучение на съдии:

- Наличие на първоначално обучение на съдиите за писане на съдебни решения
- Наличие на курсове за обучение, предназначени да помагат съдиите при изпълнение на техните задължения
- Съществуване на изискването съдиите да участват редовно в курсове за обучение.

D. ИНДИКАТОРИ ЗА ПУБЛИЧЕН ДОСТЪП ДО ПРАВОТО ЗА НАСОКИ НА ОБЩЕСТВОТО

D19. Достъп до съдебна практика:

- Степен, до която съдебните решения по гражданско, наказателно и семейно право се публикуват за първоинстанционните и апелативните съдилища;
- Усилия на съда да посочи решения, които имат голямо въздействие и / или дават прецедент на обществеността;
- Усилията на съда да предостави статистическа информация за резултата от делата.

D20. Откритост пред обществеността:

- Степен, до която съдилищата предоставят информация на обществеността чрез официални източници (например публикации, уебсайтове) за основните съдебни ценности като независимост, безпристрастност и прилагане на закона;
- Степен, до която обществеността има възможност да посещава съдилищата и да вижда съдии на работа.

Приложение IV – Ревизиран въпросник за качеството на правосъдието

Моля, попълнете Вашата страна на произход:

Обща забележка: Съветът на проектния екип е въпросникът да се попълни от работна група, съставена от 3 съдии със съответния опит по въпроса за качеството и (някои членове на) Съдебния съвет/еквивалентния орган.

Инструкции преди попълване на въпросника:

На въпросите може да се отговори електронно, чрез отбелязване в полетата в документа. Ако не е изрично посочено, моля, дайте само по един отговор за наказателните и гражданските дела.

Различия между съдилищата:

Във Вашата държава договореностите могат да се различават между съдилищата. Където е уместно първоинстанционните съдилища и апелативни съдилища се разграничават. Между първоинстанционните и апелативните съдилища също могат да възникнат различия. Освен ако въпроса изрично не иска от Вас да посочите разликите (виж 1.1), моля, отговаряйте на въпроса, имайки предвид нормалното положение на съдилищата във Вашата държава.

Какво се разбира под „стандарти“:

В този въпросник, моля да възприемате „стандартите“ като цели или насоки, предназначени за постигане на навременност и ефективност, и срещу които могат да бъдат оценени постигнатите фактически срокове, които могат да бъдат изпълнени по различни начини, вариращи от закон до обичай.

Какво се разбира под „обобщени / опростени процедури“:

Както е посочено в Становище № 6 на КСЕС, има големи различия в терминологията в тази област. Не всички държави разбират концепцията за обобщени, опростени и ускорени процедури в същия смисъл. Моля, отговорете на този въпрос според Вашата система, като имате предвид кратка процедура или ускорена процедура.

A. Навременност и ефективност на процедурите

Индикатор А1: стандарти за съдилищата за продължителността на делата

1.1 Съществуват ли стандарти - формални или неформални - на място, за продължителността на делата в първоинстанционните съдилища?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

1.2 Ако са налице стандарти, те прилагат ли се за цялата процедура (от началото до края), за конкретни фази на процедурата като времето между изслушването и постановяването на решение, или за двете? (Може да бъде избран повече от един отговор)

	Наказателни дела	Граждански дела
Цялата процедура	☐	☐
Конкретни фази от процедурата	☐	☐

1.3 Съществуват ли стандарти - формални или неформални – на място, за продължителността на делата в апелативните съдилища ?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

1.4 Ако съществуват стандарти, то тези стандарти прилагат ли се общо за цялата процедура (от началото до края), за конкретни фази на процедурата като времето между изслушването и постановяването на решение? (Може да бъде избран повече от един отговор)

	Наказателни дела	Граждански дела
Цялата процедура	☐	☐
Конкретни фази от процедурата	☐	☐

1.5 Стандартите в първоинстанционните съдилища реализирани ли са на практика за делата, за които се прилагат?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

1.6 Стандартите в апелативните съдилища реализирани ли са на практика за делата, за които се прилагат?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

1.7 Информацията за реализирането на стандартите достъпна ли е за обществото?

	Наказателни дела	Граждански дела
Достъпна на интернет страница	☐	☐
Достъпна при поискване	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор A2: Стандарти за страните относно продължителността на делата

2.1 Съществуват ли правила (закони, кодекси/правила за гражданско производство или др.), които да определят срокове за страните в първоинстанционните съдилища, например да представят документи?

Наказателни дела (приложимо за обвинението, или ответника, или и за двете)

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.2 Може ли първоинстанционният съд да наложи санкции на страните, които не спазват приложимите срокове, посочени в 2.1 по-горе?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.3 Съществуват ли стандарти за страните в апелативните съдилища, например да представят документи?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове	☐	☐

дела		
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.4 Може ли апелативният съд да наложи санкции на страните, които не спазват приложимите срокове, посочени в 2.3 по-горе?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.5 Имат ли съдиите в първоинстанционните съдилища правомощия да издават насоки по отношение на управлението на делата?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☒
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.6 Имат ли съдиите в първоинстанционните съдилища правомощия да прилагат такива насоки за управление на делата, ако една от страните не се съобрази?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☒
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.7 Имат ли съдиите в апелативните съдилища правомощия да издават насоки по отношение на управлението на делата при обжалване?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

2.8 Имат ли съдиите в апелативните съдилища правомощия да прилагат такива насоки за управление на делата, ако една от страните не се съобрази?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор А3: Кратки/ опростени процедури

3.1 Съществуват ли кратки или опростени процедури при определени дела в първоинстанционните съдилища?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

3.2 Съществуват ли кратки или опростени процедури при определени дела в апелативните съдилища?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор А4 Електронно завеждане на дела и електронни процедури

4.1 Могат ли дела да бъдат заведени по електронен път в първоинстанционните съдилища?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

4.2 Могат ли дела да бъдат заведени по електронен път в апелативните съдилища?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐

Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

4.3А Могат ли процедурите (на първа инстанция или при обжалване) да се извършват електронно, т.е. всички комуникации да са цифрови, с изключение на изслушването?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

4.3В Може ли да се проведат изслушвания:

	Наказателни дела	Граждански дела
Напълно дистанционно	☐	☐
Частично дистанционно	☐	☐
Не	☐	☐

4.4 Могат ли страните да се информират сами по електронен път за хода по делата?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

4.5 Налични ли са или разработват ли се механизми за онлайн решаване на спорове в съдилищата? (За да бъде ясно, този въпрос е насочен към разглеждане и решаване на спорове, включително изслушвания - не към започване на производство или по-ограничени въпроси, които са обхванати от точки 4.1 до 4.4 по-горе).

- Напълно налични
- Частично налични
- В процес на разработване
- Не

4.6 Налични ли са системи за проследяване или такива са в процес на разработване в съдилищата, за страните, използващи такива онлайн механизми за решаване на спорове, за да следят напредъка на своите дела?

- Напълно налични
- Частично налични
- В процес на разработване
- Не

Индикатор А5: Специализация на съдилища и съдии

5.1 Има ли достатъчно специализирани съдии за разглеждане на дела, които изискват и / или биха се възползвали от отнасяне на делото до съдии специалисти на първа инстанция?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐

Не	☐	☐
----	--------------------------	--------------------------

5.2 Има ли достатъчно специализирани съдии за разглеждане на дела, които изискват и / или биха се възползвали от отнасяне на делото до съдии специалисти на апелативно ниво?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

В. Справедлив процес от гледна точка на достъпност

Индикатор В6: Равнопоставеност (финансиране и разходи)

6.1 Съществува ли система за предоставяне на публично финансиране на страни по спора, които не разполагат със средства да заплатят сами за съдебния процес?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

6.2 Осигурява ли системата адекватно представителство на тези страни по делото, ползващи публично финансиране?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

6.3 Има ли достатъчно публично финансиране за такива страни, които отговарят на условията по системата?

	Наказателни дела	Граждански дела
Всички страни	☐	☐
Някои страни	☐	☐

6.4 Загубилата страна по гражданско дело обикновено трябва ли да заплати разходите, направени от спечелилата страна?

- Напълно
- Частично
- Не

Индикатор В7 Съизмерими усилия на съдиите (сложните дела получават ли необходимото внимание?)

7.1 Съдът има ли правомощието да определи времето, определено за разглеждане на делото, в зависимост от неговата сложност, в първоинстанционните съдилища?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

7.2 Съдът има ли правомощия да намали сложността (например като изисква от страните да постигнат съгласие по определени въпроси / аспекти) преди съдебното заседание на първа инстанция?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

7.3 Съдът има ли правомощието да определи времето, определено за разглеждане на делото, в зависимост от неговата сложност, в апелативните съдилища?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

7.4 Съдът има ли правомощия да намали сложността (например, като изисква от страните да постигнат съгласие по определени въпроси / аспекти) преди разглеждането на обжалването?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор В8: Справяне с грубо поведение

8.1 Може ли съдията да предприеме действия за предотвратяване на злоупотреби от страните и/или техните адвокати?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

8.2 Ако отговорът на въпрос 8.1 е „да“, може ли съдията да направи някое от изброените по-долу (моля, посочете толкова, колкото са приложими):

	Наказателни дела	Граждански дела
Спиране или прекратяване на производството	☐	☐

Ускоряване на производството	☐	☐
Съдебно разпореждане, което изисква от страните в съдебното производство да заплатят на другата страна или страните разходи във връзка със съдебни процедури	☐	☐
Налагане на глоби	☐	☐
Докладване пред дисциплинарен орган	☐	☐

Индикатор В9: Възможност за обжалване

9.1 Може ли загубилата страна по делото да обжалва?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

9.2 Съществува ли система за филтриране, която да не позволява провеждането на пълно изслушване на неоснователни обжалвания?

	Наказателни дела	Граждански дела
Всички видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

9.3 Ако е подадена жалба, може ли съдът да спре / постанови спиране на решението на първа инстанция?

Да

Не

Индикатор В10: Комуникация

10.1 Процедурите достъпни ли са на всички официални езици?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

10.2 При необходимост съдът предоставя ли възможност за превод?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

10.3 Има ли система, която да гарантира, че стандартът на превода е адекватен (например чрез проверка и / или лицензиране)?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор В11: Достъп за хора с увреждания

11.1 Съществуват ли специални процедурни правила, предназначени за хора с увреждания ?

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Да	☐	☐	☐
Не	☐	☐	☐

11.2 Ако отговорът на 11.1 е "да", моля посочете кои увреждания са обхванати:

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Мобилност	☐	☐	☐
Зрение	☐	☐	☐
Слух	☐	☐	☐
Интелектуално увреждане	☐	☐	☐
Нарушение на психичното здраве	☐	☐	☐
Друго	☐	☐	☐

11.3 Съществуват ли специални физически условия за хората с увреждания?

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Да	☐	☐	☐
Не	☐	☐	☐

11.4 Ако отговорът на 11.3 е "да", моля посочете кои увреждания са обхванати:

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Мобилност	☐	☐	☐
Зрение	☐	☐	☐
Слух	☐	☐	☐
Интелектуално увреждане	☐	☐	☐
Нарушение на психичното здраве	☐	☐	☐

Друго	☐	☐	☐
-------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Индикатор В12: Достъп за уязвими лица

12.1 Съществуват ли специални процедурни правила, предназначени за уязвими лица?

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Да	☐	☐	☐
Не	☐	☐	☐

12.2 Ако отговорът на 12.1 е „да“, моля, посочете за кого са осигурени:

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Деца	☐	☐	☐
Възрастни хора	☐	☐	☐
Други уязвими възрастни	☐	☐	☐

12.3 Съществуват ли специални физически условия за уязвими лица?

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Да	☐	☐	☐
Не	☐	☐	☐

12.4 Ако отговорът на 12.3 е „да“, моля, посочете за кого са осигурени:

	В повечето съдилища	В някои съдилища	Не
Деца	☐	☐	☐
Възрастни хора	☐	☐	☐
Други уязвими възрастни	☐	☐	☐

С. Качество на съдебните решения и тяхното подобряване

С13. Формат на решенията

13 Съществуват ли шаблони за присъди и други съдебни решения за стандартизирани видове дела?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐

Не	☐	☐
----	--------------------------	--------------------------

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор С14: Мотивиране на решенията и присъди

14.1 Трябва ли решенията и присъдите по съществени въпроси да бъдат мотивирани устно или в писмена форма?

	Наказателни дела	Граждански дела
Всички видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

14.2 Възможно ли е съдията да даде само обобщени мотиви или устно или писмено, когато е уместно (например за ускоряване на процедурите)?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела	☐	☐
Някои видове дела	☐	☐
Не	☐	☐

14.3 Съдебни решения или присъди по граждански и наказателни дела, които се постановява устно (тоест, не са в писмена форма) записват ли се и предоставят ли се на страните по делото?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐
Не е приложимо (защото устни мотиви не са разрешени)	☐	☐

Индикатор С15: Яснота на съдебните решения и присъди

15.1 Очаква ли се съдебната власт да гарантира, че съдебните решения се разбират от¹:

	Наказателни дела	Граждански дела
Страните по делото	☐	☐
Обществото като цяло	☐	☐
Други съдии (като апелативните съдилища, Върховния съд)	☐	☐
Академичните среди	☐	☐
Оценяващи органи	☐	☐

¹ (възможен е повече от един отговор)

15.2 Има ли изрично задължение (напр. със закон, наредби или практика) да се използва език в съдебни решения, който е ясно разбираем?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

15.3 Съществува ли система извън обжалването, която да гарантира, че съдебните решения са ясно разбираеми?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор С16: Оценка на качеството на съдебните решения

16.1 Вземат ли се редовно извадки от съдебни решения, за да се оцени качеството им (извън процеса по обжалване)?

- Да
- Не

16.2 Ако отговорът на 16.1 е „да“, кой отговаря за тази оценка на качеството на съдебните решения?

- Партньорска проверка от съдиите
- По-старши съдии с отговорност за съответния съдия (напр. председателя на съответния съд)
 - Съдебен съвет
- Друг орган от съдии, който не е част от съдебния съвет
- Контролни органи

Индикатор С17: Оценка на работата на съдиите

17.1 Има ли редовна цялостна оценка на работата на отделните съдии?

- Да
- Не

17.2 Ако отговорът на 17.1 е „да“, кой е отговорен за тази оценка на изпълнението?

- Партньорска проверка от съдиите
- По-старши съдии с отговорност за съответния съдия (напр. председателя на съответния съд)
 - Съдебен съвет

Друг орган от съдии, който не е част от съдебния съвет

Контролни органи

17.3 Оценката на съдията или съдиите част ли е от анкетите за удовлетвореност на потребителите на съда, ако има такива?

Да

Не

Индикатор С18: Обучение на съдии

18.1 Писането на съдебни решения част ли е от първоначалното обучение на съдиите?

Да

Не

18.2 Предлагат ли се курсове за обучение с полезен и висок стандарт, които са предназначени да помогнат на съдиите да изпълняват ефективно своите задължения?

Да

Не

18.3 Ако отговорът на 18.2 е "да", трябва ли съдиите да посещават редовно такива курсове за обучение?

Да

Не

D. Осигуряване на публичен достъп до законодателството, даващо насоки на обществото

Индикатор D19: Достъп до съдебна практика

19.1 В първоинстанционните съдилища съдебните решения публикуват ли се на външна интернет страница?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето дела	☐	☐
Някои дела	☐	☐
Не	☐	☐

19.2 Ако съдебните решения се публикуват, достъпът до тях безплатен ли е, с номинална такса ли е или трябва да се заплати за получаване на достъп?

	Наказателни дела	Граждански дела
--	------------------	-----------------

Безплатен	☐	☐
Номинална такса	☐	☐
Платен	☐	☐

19.3 Публикуват ли се обобщения на съдебни решения от съдебните органи?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето дела	☐	☐
Някои дела	☐	☐
Не	☐	☐

19.4 Подчертават ли се важни решения: решения с особено значение/или такива, които са прецедент, посочват ли се на обществото?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

19.5 Оповестява ли се публично статистическа информация за резултатите от делата за нуждите на обществото?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

19.6 В апелативните съдилища съдебните решения публикуват ли се на външна интернет страница?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето дела	☐	☐
Някои дела	☐	☐
Не	☐	☐

19.7 Ако (някои от тези) съдебни решения се публикуват, достъпът до тях безплатен ли е, с номинална такса ли е или трябва да се заплати за получаване на достъп?

	Наказателни дела	Граждански дела
Безплатен	☐	☐
Номинална такса	☐	☐
Платен	☐	☐

19.8 Публикуват ли се обобщения на съдебни решения от апелативните съдилища?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето дела	☐	☐
Някои дела	☐	☐
Не	☐	☐

19.9 Подчертават ли се важни решения: решения с особено значение/или такива, които са прецедент, посочват ли се на обществото?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

19.10 Оповестява ли се публично статистическа информация за резултатите от делата за нуждите на обществото?

	Наказателни дела	Граждански дела
Да	☐	☐
Не	☐	☐

Индикатор D20: Откритост към обществото

20.1 Обществото информирано ли е публично чрез официални източници (например публикации, интернет страници и т.н) за основните ценности на съдебната власт като независимост, безпристрастност, прилагане на закона?

Да

Не

20.2 Обществото насърчава ли се да посещава съдилищата и да види как работят съдиите?

Да

Не

Благодарим Ви за попълването на въпросника.

Приложение V – Ревизиран въпросник за качеството на правосъдието

A. Навременност и ефективност на процедурите

Индикатор A1: стандарти за съдилища относно продължителността на делата

1.5 Съществуват ли стандарти - официални или неофициални – за продължителността на делата в първоинстанционните съдилища

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

1.6 Ако съществуват стандарти, прилагат ли се тези стандарти за цялостната процедура (от началото до края), за конкретни фази на процедурите като времето между заседанието и решението? (може да бъдат избран повече от един отговор).

	Наказателни дела	Граждански дела
Цялостната процедура		

Конкретни фази на процедурата		
-------------------------------	--	--

1.7 Съществуват ли стандарти - официални или неофициални – за продължителността на делата в апелативните съдилища?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

1.8 Ако съществуват стандарти, прилагат ли се тези стандарти за цялостната процедура (от началото до края), за конкретни фази на процедурите като времето между заседанието и решението? (Може да бъдат избран повече от един отговор).

	Наказателни дела	Граждански дела
Цялостната процедура		
Конкретни фази на процедурата		

1.4А ако съществуват стандарти, оказва ли се надзор над тях?

Официално	☐
-----------	--------------------------

Неофициално	☐
-------------	--------------------------

1.4В Възможно ли е да се налагат стандартите?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		
Никакви дела		

1.5 Осъществяват ли се на практика стандартите по делата, при които са приложими, в първоинстанционните съдилища?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

1.6 Осъществяват ли се на практика стандартите по делата, при които са приложими, в апелативните съдилища?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

1.7 Достъпна ли е информацията за осъществяването на тези стандарти за обществеността?

	Наказателни дела	Граждански дела
Налична на официалния уебсайт (или равностойно)		
Друго		

Не е налична		
--------------	--	--

Индикатор А2: Стандарти за страните относно продължителността на делата

2.1 Съществуват ли правила (независимо дали закони, кодекси/правила за гражданското производство или по друг начин), определящи срокове за страните в първоинстанционните съдилища, напр. да представят на документи?

Наказателни дела (приложими или за прокуратурата или за обвиняемия или и за двете)

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

2.2 Може ли първоинстанционният съд да наложи санкции на страни, които не спазват приложимите срокове, посочени в т. 2.1 по-горе?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		

Никакви дела		
--------------	--	--

2.3 Съществуват ли стандарти в апелативните съдилища, напр. да се представят документи?

Наказателни дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

Граждански дела

	Всички съдилища	Някои съдилища
Всички видове дела		
99-75% от делата		
74-50%		
49-25%		
1-24%		
Никакви дела		

2.9 Може ли апелативният съд да наложи санкции на страни, които не спазват приложимите срокове, посочени в т. 2.3 по-горе?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		
Никакви дела		

2.10 Имат ли правомощие съдиите в първоинстанционните съдилища да издават указания относно управлението на дадено дело?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		
Никакви дела		

2.11 Има ли правомощия съдиите в първоинстанционните съдилища да налагат такива указания за управление на делото, ако дадена страна не се съобрази?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		
Никакви дела		

2.12 Имат ли правомощие съдиите в апелативните съдилища да издават указания относно управлението на дадено дело при обжалване?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		
Никакви дела		

2.13 Има ли правомощия съдиите в апелативните съдилища да налагат такива указания за управление на делото, ако дадена страна не се съобрази?

	Наказателни дела	Граждански дела
Повечето видове дела		
Някои видове дела		
Никакви дела		